AĞUSTOS'86/18

200 TL (KDV Dahil)

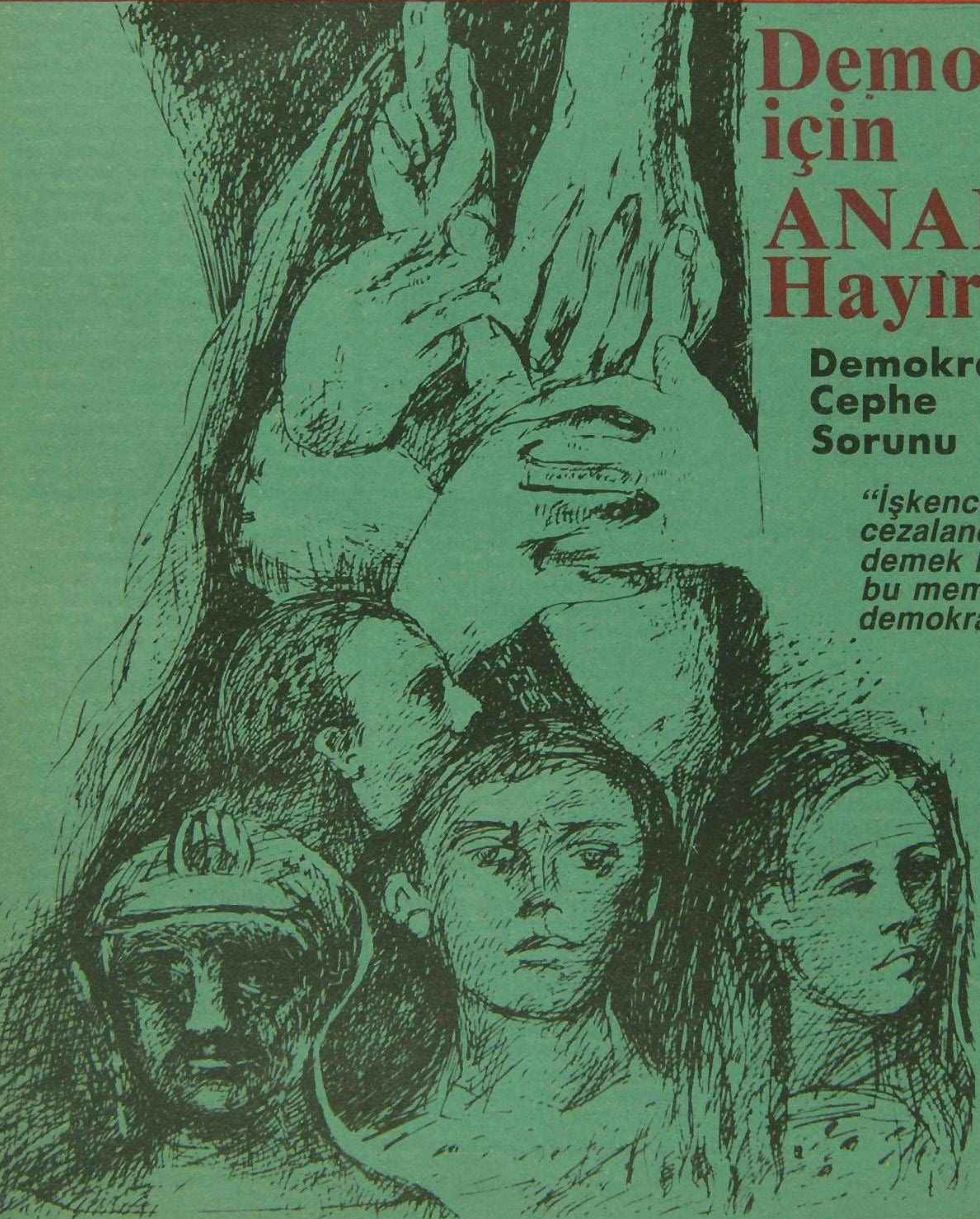
GÜN

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

Demokrasi için ANAP'a Hayır!

Demokrasi ve Cephe Sorunu

"İşkenceciler cezalandırılmıyorsa demek ki bu memlekette demokrasi yok..."



MEKTUPLAR

Köle gibi değil, insanca yaşamak istiyoruz

Yöremizde, 10 yılı aşkın bir süredir bozkır dağlık alanları ağaçlandırma çalışmaları sürüyor.
Biz işçiler, oldukça ağır koşullar altında çalıştırılmaktayız. İş alanına varmak için sabahın erken saatlerinden kalkarak, eğimli ve çetin patika yolu 1.5 saat yürüdükten sonra (yaya) ağır bir fiziksel yorgunlukla işbaşı yapıyoruz. 1670 TL. ücretle sıkı denetim altında, kavurucu sıcaklıkta çalışıyoruz. Yemek masraflarını kendimiz karşılıyoruz. Böylesine düşük bir ücretle insanca yaşamayı değil düşünmek, olsa olsa gülünçtür.
Sendikalı olmak, insan onuruna yaraşır bir ücrete kavuşmak ve yarınlarımızı güvence altına almak istiyoruz, insanca bir yaşama giden yolun ise tüm sınıf kardeşlerimizin yaratıcı birlikteliğinde olduğuna inanıyoruz. İşçilerin gözü, kulağı, sesi GÜN'e dostça selamlar

Ö.Sağkan
Çelikhan Saha Ağaçlandırma İşçileri Adına

Umut...

Emperyalizmin ve tekelci sermayenin saldırılarına karşı halk yığınlarının direnişi yeni yeni gelişiyor. Çok değerli bir ivmedir bu. Gündemlerimizdeki sorun, yığınların gözlerini somut sorunlara çekip direnişi genişletip güçlendirmek ve birlikteliği sağlama yolunda savaşımı hızlandırmaktır.
GÜN'ün reklamından içeriği hakkında kısmen de olsa bilgi sahibiyim. Köyümde, GÜN'ün yükselen yiğit, kararlı ve sıcak coşkularla dolu sesini kucaklıyorum.
Artık tekelci sermayenin istediği gibi dönmüyor dünya. Alanlar, kitaplarıyla, bayraklarıyla, güllerileriyle, aşklarıyla asıl sahiplerini bekliyor. Ellerinde şehit düşen oğlunun, kızının fotoğraflarıyla haykıran analarımızla taşacak alanlar.
GÜN emekçilerine en sıcak duygularla selemlarımı iletmek isterim. Selam iletmenin yetmediğine inanarak.

A. Güneş



Pera Palas işvereni suç işliyor

İşyerimizde toplu sözleşmeyi uygulamayan, yüzdeli işçilerin paralarını gaspederek, fazla mesai ücretlerini ödemeyen işveren bütün bu yasadışı uygulamalarından sonra son zamanlarda yoğun bir baskı uygulayarak sendika üyesi işçileri sendikadan istifa etmeye zorlamaktadır. Sendikanın yetkisini düşürmek için sürdürülen bu baskılar sonucu işten çıkarılan işçilerin yasal tazminatları da ya ödenmemekte ya da aylar süren geçikmelerle ve noksan ödenmektedir.
Arkadaşlarımızın en temel yasal haklarına karşı tam bir keyiflik ve zorbalıkla karşı çıkan işverene karşı kaçırdığı yüzdeler için dava açılmış ve bilirkişi incelemesi sürmektedir. Bu aşamada sendika üyelerine karşı baskılarını daha da artıran işveren de bilmektedir ki, işçi sınıfı birliğini ve kararlılığını korudukça zorbalık yenilecektir

Hüseyin Akpınar
Pera Palas Oteli Baştemsilcisi

GÜN

AYLIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Ara seçimler, işçi ve emekçi kitlelerin ANAP'a ve onunla özdeşlenen döneme karşı tepkilerini yükselttikleri bir platform olmaya adaydır. Seçim sonuçları, rejimin demokratik hak ve özgürlükleri yok sayan baskıcı tutumuna, işbirlikçi tekelci burjuvazinin egemenliğinin daraltılmasına, halk kitlelerini yoksulluğa mahkum eden ekonomik politikaya karşı istemlerinin gücünü gösterecektir. Ara seçimler, olumlu ya da olumsuz sonuçlarıyla, demokrasi güçlerinin birleşik hareketinin ne denli yaşamsal ve toplumu dönüştürecek tek güç olduğunun da göstergesi olacaktır. Sosyal demokrat hareketin, özellikle SHP'de ifadesini bulan etkinliğinin, devrimci-demokratik, sol, sosyalist güçlerle işbirliğine yanaştığı ölçüde kazanacakları kadar, uzaklaştığı ölçüde yitirecekleri de bu seçimlerde görülecektir. Asıl olan, 28 Eylül ara seçimlerinde, halk güçlerinin "Demokrasi için ANAP'a hayır" sloganı çevresinde birleşebilmeleridir.

Ülkemizin demokratikleştirilmesi sorunu ile yakından ilgili tartışmaların bir yanı, geçtiğimiz ay içinde İstanbul'da gerçekleştirilen Avrupa Konseyi "Mini-Oturumu yapıldı. Oturum hakkında yorumları, notları ve belgeleri bu sayıda geniş biçimde bulacaksınız. GÜN, işkence belasının hala aynı yoğunlukta olduğunu ısrarla dile getiriyor. Son yıllar içinde tanık olunan işkence olaylarının belgelerle yansıtılmasının" yanı sıra, aynı olaylara "ilgililerin" bugün nasıl yaklaştığı da, GÜN sayfalarında bu sayıda olduğu gibi sürekli yeralacaktır. Okuyucularımızın gördüklerini ve bildiklerini bize ulaştırmalarını bekliyoruz.
Özal'ın Kuzey Kıbrıs gezisinin ardındaki gerçekleri ve Türk hükümetinin adanın bu bölgesinin içişlerine nasıl müdahale ettiğini de, bu sayımızda ilgiyle okuyacağınızı düşünüyoruz. Daha güçlü bir GÜN ve aydınlık güzel günler için, sevgiyle, dostlukla...

Kapak deseni Artin Demirci

DEMOKRASİ İÇİN ANAP'A HAYIR

ANAP'ın çıkardığı ara seçim yasası daha ilk günden anayasaya aykırı olduğu düşüncesini doğurdu ve yaygınlaştırdı. Birkaç ay önce seçim yasasında yapılan değişiklikler de aykırılık iddiası ile halen Anayasa Mahkemesi'nin incelemesinde bulunuyor. Yasaların kendisine aykırı görüldüğü anayasanın ise demokrasiye aykırı olduğu biliniyor. Rejimi koruyabilmek için yasaklı anayasa bile yeterli görülmüyor.

Ülkemiz 12 Eylül sonrasının üçüncü seçimine doğru böylesi aykırılıklar içinde yol alıyor. Yapılacak olan seçimlerin koşulları ve ortamı, 12 Eylül sonrasında yerleştirilen politik rejimin anti-demokratik, yasakçı ve otoriter özellikleri tarafından belirleniyor.

Buna karşılık ANAP ara seçimlere istikrar sağlamak için gittiğini söylemekten de geri durmuyor. Seçim propagandasında "İstikrar'ın kendisiyle olabileceği imajını yaratmaya özel bir ağırlık veriyor. Bu imaj kendisinin ya da başkalarının attığı "milli birlik ve beraberlik" nutuklarıyla destekleniyor. Halkın sorunlarını ve bu sorunların gerçek sorumlularını gizleyebilmek için, şovenizm pompalanıyor.

Herhangi bir seçimin istikrar unsuru olabilmesinin asgari koşulu, onun demokratik koşullarda ve ortamda yapılmasıdır. Yukarıda belirttiğimiz gibi ara seçimler, yapılacağı ortam ve koşulların yasakçı ve otoriter özellikleri dolayısıyla böyle bir şansa sahip olamayacaktır. Ötesi, ara seçimlerde ANAP'ın üstün gelmesi ülkemizin içinde itildiği istikrarsızlığı çok daha derinleştirecektir. Çünkü ANAP'ın 12 Eylül'den altı yıl sonra bile aradığı istikrar, işbirlikçi tekelci azınlık ve onun dış ortaklarının çıkarlarının sonuna kadar korunmasının temellerini, geri dönülmesini zorlaştıracak boyutlarda güçlendirmektedir. Çünkü ANAP'ın aradığı istikrar ölü evi sessizliğidir, antidemokrasinin sürdürülmesidir.

ANAP'ın ara seçimlerde üstün gelmesi, ekonomik, toplumsal ve ahlaki yıkım politikasının ve emperyalist güçlere öncelik tanıyan ve ulusal çıkarları savunmayan bir anlayışın sürdürülmesi, sendikalar, gençlik ve diğer demokratik hareketler üzerindeki baskıların daha da tırmandırılması için ANAP'ın solukıanması anlamını taşıyacaktır.

Buna karşılık, İlhan Selçuk'un da yazdığı gibi, ara seçimlerde "ANAP'ın yenilgisi 12 Eylül'ün yenilgisi" olacaktır. ANAP'ın sandıkta geriletilmesi, hem ulusal direnişi, hem demokratik yükselişi, hem de faşizme karşı tepkileri dile getirecektir.

Ara seçimlerde ANAP'ın geriletilmesi hedefi, ilkin, ANAP'ın yapılan son seçimlerde aldığı yüzde 41 oy oranının azaltılması anlamına geliyor. İkincisi, aralarında demokrasi anlayışları bakımından farklar olmakla birlikte, 12 Eylül rejimine ya da kimi özelliklerine muhalefet eden SHP, DSP, RP ve DYP'nin toplam oy oranlarının yükselmesini ifade ediyor. 25 Mart yerel seçimlerinin bugünden farklı koşulları dolayısıyla parlamento dışından seçime katılan partiler olarak SODEP, DYP ve RP'nin toplam yüzde 42 oy aldıkları biliniyor.

ANAP'ın ara seçimlerde yenilgiye uğratılması ise, onun birinci parti olma durumuna son vermekten geçiyor. Böyle bir sonucun elde edilebilmesinde SHP'nin kitlelere net bir demokrasi ve değişim programı iletebilmesi ve ilerici, demokrat ve sol oyların SHP'de yoğunlaşması önem kazanıyor. SHP ile DSP, sosyal demokratlarla RP ve DYP arasında işbirliği sürecininı geliştirilememiş olması, bu konuda ANAP'a ek olanaklar sunuyor.

Gerek ANAP'ın ara seçimlerde üstün gelmesi halinde halkın ve demokrasi yanlılarının karşı karşıya kalabilecekleri yeni saldırıların göğüslenmesi, gerek ANAP'ın geriletilmesi ve yenilgiye uğratılması durumunda daha ileri mevzilere yönelinebilmesi, sandık sonuçlarının yanında kitlelerin bilincine, amaçlı eylemine, örgütlülük düzeyine ve bu süreçte işçi sınıfımızın oynayacağı rolün güçlendirilmesine bağlı olacaktır. ANAP'ın çıkarlarını savunduğu güçlerin ve politik rejimin niteliği bunu zorunlu kılmaktadır.

Türk-İş'in yapacağı gösterilerin desteklenmesi ve bunların yaygınlaştırılması,yönetiminin ve yapısının günün görevlerini etkin olarak yerine getirecek özellikler kazanması, bu bakımdan önemlidir.

Yapılacak olan seçimler on ili kapsıyor. Ne ki bu, ara seçimlerin görevlerini ve olanaklarını bu illerde sınırlamak anlamına da gelmiyor. ANAP'ın bütün çabalarına karşın politikaya ilginin yurt çapında artacağını dikkate almak gerekiyor. ANAP'ın, onun temsil ettiği güçlerin ve politik rejimin gerçek yüzünün daha geniş olarak açığa çıkarılması için görece daha elverişli bir ortam, yurt çapında oluşuyor.

İşkencelere son verilmesi ve işkencecilerden hesap sorulması, siyasi genel af, sendikal haklar, ayrımcı baskıların durdurulması, ülkemizin nükleer silah deposu olmaktan çıkarılması, ulusal bağımsızlıkla bağdaşmayan ikili anlaşmaların ortadan kaldırılması, işsizliğin, pahalılığın, geriliğin, geçim sıkıntısının ve adaletsizliğin, yolsuzluk ve rüşvetin kaynağı işbirlikçi tekellerin, holdinglerin sınırsız egemenliğine dur denilmesi gibi demokratik istemleri daha da yaygınlaştırma görevi, gerek seçim yapılacak illerdeki, gerek yurt çapında tüm bilinçli işçilerin ve emekçilerin, yurtsever ve demokratların, sol güçlerin, demokrasi yanlısı tüm politik güçlerin önünde duruyor.

Kader belirleyici önemde bir olay

ZEKİ ERKUT

TURGUT ÖZAL gelsin mi, gelmesin mi? Provokasyondur, tahriktir tartışmaları arasında, Özal Kıbrıs'a üç günlük "resmi" bir ziyaret yaptı.

Özal, Kıbrıs'ı gelinlik bir kız gibi görücülüğe çıkardığını herkesin tereddüte kapılmadan kavramasına yardımcı olmak üzere, kendi ifadesiyle söyleyelim, "en kaymak tabakadan işadamları" dediği Sakıp Sabancı, Rahmi Koç, Jack Kamhi, Feyyaz Berkez, Üzeyir Garih, Bülent Eczacıbaşı, Hasan Karamehmet, Şarık Tara ve Selçuk Yaşar gibi Türkiye tekelci sermayesinin en seçkinlerini de yanına aldı.

Biraz Rum yönetimine ve toplumuna güç gösterisinde bulunmak, biraz da ara seçim yatırımı yapmak düşüncesiyle olacak, Özal, TRT'nin personel ve olanaklarını da Kıbrıs'a taşıyarak, buradaki temaslarını Türkiye'nin güney bölgelerinde de rahatlıkla seyredebilen Bayrak Radyo ve TV'sinden naklen yayınlattı.

Gerçekte Özal'ın Kıbrıs harekatı her şey bir yana Kıbrıs Türk toplumu açısından "kader belirleyici önemde bir olay" niteliğini taşıyor.

Nedenini şöyle özetleyebiliriz: Özal, Kıbrıs Türk toplumunun önüne Kıbrıs siyasal çevrelerinin "ekonomik yıkım paketi" ya da "ekonomik enosis" diye adlandırdığı Friedman-IMF patentli bir dizi ekonomik önlemler paketi koymuştur. Bu önlemler, Başbakan Dr. Derviş Eroğlu'na ortak bir muhtıra veren Sendikalararası Dayanışma Kurulu'nun da belirttiği gibi, Kuzey Kıbrıs'ı "gelecek nesillerin bile altından kalkamayacağı bir kaosun" içine sürükleyecek ve yabancı sermayenin boyunduruğuna sokacaktır.

Kuşkusuz bu noktada doğruluğu tarihsel deneyimlerle kanıtlanmış olan bir çözümlemeyi de atlamamak gerekmektedir. Başka türlü söyleyelim; ekonomiyi politikadan ayrı olarak çözümlememek gerekir. Böyle bir çözümleme kişiyi yanlışa ve tehlikeli bir yola götürür. Dolayısıyla sorunu bütünlüğe kavuşturacak verileri, doğrudan ilgili olduğu için, Türkiye'deki rejimin karakteriyle birlikte düşünmek gerekir.

Türkiye'deki rejimin karakterini burada yeniden keşfetmek gerekmez. Ama buna bağlı olarak şu kadarını söylemek mümkündür: Türkiye ekonomisinde egemen olan tekeller, politik tekeli güçlendirmeye, dahası, politikasını ve ekonomik gücünü gerek yurt sathında, gerek dış ülkelerde genişletmeye çalışmaktadır. Turgut Özal'ın sık sık yurtdışına yaptığı ziyaretlerde beraberinde götürdüğü kalabalık sermayedarlar grubu bunun en somut kanıtıdır.

1974 Askeri Harekatı, Kıbrıs'ın kuzeyini, genişleme için son derece elverişli bir konuma sahip kılmıştır. Askersel denetim, ele geçirilen hafif sanayi tesisleri, tarıma elverişli topraklar, zengin narenciye bahçeleri, turizm potansiyeli ve son olarak da Kıbrıs adını basamak yapıp AET ülkeleri ile ticaret yapma olanağı, Türkiye tekelci sermayesinin yeni ekonomik mevziler kazanmasına ve uzun vadede uluslararası hukukun itiraz edemeyeceği politik yayılışı genişletmesine zemin hazırlayabilecek verilerdir.

Nitekim, Kıbrıs'ta Rauf Denktaş'ın kurmuş olduğu Birlik Partisi eli ile uygulamaya çalıştığı ekonomik pakette göze batacak derecede yapısal değişiklikler önermesi, yönetimde içsel reformlar istemesi, sendikaları yasal düzenlemelerle etkisizleştirici önlemler önermesi bunun açık kanıtlarıdır.

Ankara ile Denktaş-UBP hükümetinin stratejik planlarının koordinasyonu, şimdi Kıbrıs'ta TL'nin Türkiye ile Kıbrıs arasında serbestçe transferine olanak sağlamasını, Kıbrıs'ın Kuzeyini TC tekelci sermayesi ile yabancı sermayenin kullanımına vermeyi amaçlamasını, Merkez Bankası'nın Kıbrıs için daha aktif bir rol oynamasını, TC ile Kıbrıs arasındaki gümrük duvarlarının bütünüyle kaldırılmasını, faizlerin yükseltilmesini ve KİT'lerin tasfiye edilerek özel sektöre devredilmesini gündeme getirmiştir.

Ankara hükümeti ve tekelci sermaye, dayatmaya çalıştıkları bu ekonomik önlemlerin öngörülerinde ısrarlı görünüyorlar. Sakıp Sabancı Özal'a sunduğu raporda, "ülkede huzur ve emniyet yanında çok güçlü istikrarlı hükümetlerin öneminin ne demek olduğu, güçlü ve istikrarlı hükümet ve koalisyon felaketinin ve istikrarsızlığın nasıl bir otorite boşluğu ve kararsızlık yarattığı on yıl içinde çok güzel görülmüştür. Demek ki KKTC'de ilk arayışımız, Türkiye benzeri, çoğunluğu temsil eden, istikrarlı, güçlü bir hükümetin teşkil olunmasıdır," derken, Turgut Özal da Türk toplumuna dönerek, "Eğer bunu yapmazsanız gayet tabii Türkiye'nin desteği azalabilir," diyor. Dahası, Ulusal Birlik Partisinin koalisyon ortağı sosyal demokrat Toplumcu Kurtuluş Partisi içinde ekonomik pakete karşı çıkanlara yönelik mesajını da çekmekten geri kalmıyor: "Tedbirleri siz uygulamazsanız, sizin yerinize uygulayacak bulunur."

Bunu söyleyen Turgut Özal'ın, Meclis'te üç üyesi bulunan ve her an UBP'yi yedekleyecek bir rezerv olarak tutulan , Türkiye'den Kıbrıs'a yerleştirilen göçmenlerin oluşturduğu Yeni Doğuş Partisi'nin emekli subay olan Genel Başkanı Aytaç Beşeşler'le, Türkiye'nin Lefkoşa Büyükelçiliğine ait yazlık konutta görüştüğü Kıbrıs basınınca kanıtlanmıştır.

Bunlar da göstermektedir ki, Ankara Hükümeti-Denktaş ve UBP, daha sağda olacak bir hükümet değişikliği de gündemde olmak üzere, ekonomik entegrasyonu gerçekleştirmeye kararlıdırlar.

Kaldı ki Ali Koçman bunu rahatlıkla söyleyebiliyor: "Türkiye ile ekonomik entegrasyon kaçınılmaz görünüyor. Ancak bu yapılırken iç politikada konsensüs sağlanması gerekir. 150 bin nüfuslu bir ülkede iç politik çekişmelerin çok ileri noktalara varmasını da ben lüks buluyorum." diyor.

Şarık Tara'nın yaklaşımı ve önerisi ise daha farklı değil. O da söyle diyor: "Burada yatırım yapabilmemiz için yatırım ikliminin temin edilmesi lazım. Bürokrasinin, sendikaların, devletçiliğin bu şartlara göre düzenlenmesi gerekiyor."

Tüm bunlara rağmen, Özal'ın Kıbrıs'a gelişi ve ekonomik yıkım paketinin tartışılmaya başlanması, sosyal mücadelenin politikleşmesi yönünde yeni bir sürecin yaratılmasına da yol açtı. Kıbrıs Türk siyasal tarihinde benzeri görülmemiş biçimde siyasal partiler (Cumhuriyetçi Türk Partisi, Sosyal Demokrat Parti ve Atılımcı Halk Partisi), sendikalar (KTÖS, DEV-İŞ, Tarım Sen, KTMMOB, BES, KTAMS, KOOP-SEN, DGİS, EMEK-İŞ, YTE çalışanları Sendikası Yön-Sen ve Petrol-İş) ekonomik paketin Kıbrıs Türk toplumuna getireceği yıkımı anlatmak için güç ve eylem birliğini aktifleştirme yönünde karar aldılar. Ortak ekipler oluşturarak köylere gidiyorlar, mitingler, konferanslar düzenliyorlar, bildiriler dağıtıyorlar.

Sevindiricidir ki, paketin kendilerini somut bir biçimde tehdit ettiğini gören geniş kitleler de ekonomik pakete, daha doğru bir deyişle ekonomik entegrasyona karşı yürütülen ortak mücadeleye katılıyorlar.

Kıbrıs Türk toplumunun ihtiyaç duyduğu bağımsızlık, egemenlik ve özgürlük de zaten en geniş kitlelerin katılımını ve ortak mücadelesini gerekli kılmaktadır. ●

MECLİS'TEN NOTLAR

GÜRBÜZ BARAN

Ara Seçimler Sürecinde Kaybolan Küçük Bir Olay

ARA SEÇİMLERLE ilgili yasakların başladığı 22 Temmuz'a 3 gün kala TRT Televizyonu iktidar partisinin tam işgaline sahne oldu.

Belirtilen süre içinde büyük bölümü seçim yapılacak bölgelerde olmak üzere 39 temel atıldı ya da kurdele kesilerek açılış yapıldı.

Başbakan olsun, bakanlar olsun, her hükümet yetkilisinin temel atma ya da tesis hizmete açma hakkı kuşkusuz vardır. Canları isterse her gün akşama kadar kurdele kesip temellere harç atabilirler. Buna ne yasal ne de fiili engel sözkonusu olamaz. Ancak yasalar gereği tarafsız olması gereken TRT, televizyon yayınlarını böylesine bir pervasızlıkla iktidarın emrine veremez.

Tesis olarak adlandırılan ve TV haberlerinde öncelikle yeralan bu "tesis"ler arasında, fırın, buğday meydanı, yol kavşağı, değirmen, emniyet ve kaymakamlık binaları, ilkokula eklenen yeni bir dershane, camii, resim sergisi ve benzeri girişimler çoğunluğu oluşturuyor. İktidardan her türlü pervasızlık beklenebilir, ancak TRT hiçbir döneminde bu denli gülünç ve zavallı duruma düşmemiştir.

ANAP'lı belediyelerin artık saklanmayacak hale gelen milyarlık yolsuzlukları, başkan ailesine vağan "hediye" adı altındaki büyük çaplı ödemeler, büyük bir pişkinlikle iktidar yetkililerince geçiştiriliyor.

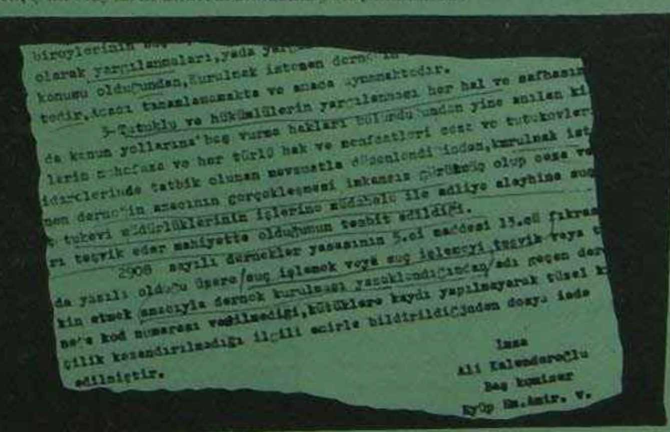
Seçim propaganda sürecine girilmesi nedeniyle öne çıkartılan kimi günlük olaylar arasında antidemokratik bazı uygulamalar gözden kaçabiliyor. Basın da bu gerçekte çok ciddi olayları görmezlikten gelmeyi yeğliyor.

Bunlardan biri, kuruluş bildirimi valiliğe verilerek kuruluşu yasal olarak tamamlanan Tutuklu ve Hükümlü Aileleriyle Dayanışma Derneği'nin başına gelenler.

Eyüp Emniyet Amirliğince Dernek kurucularına gönderilen bir resmi yazı ile, bu derneğin "suç işlemek veya suç işlemeyi teşvik etmek" amacıyla kurulduğu, bu amaçla dernek kurulamayacağı açıklanıyor. Büyük bir cüretle bu yazının altına imzasını atabilen Başkomiser Ali Kalenderoğlu, Dernek kurucularının çocuklarının "devletin bölünmez bütünlüğünü bozmak, Anayasadaki temel hürriyetleri ortadan kaldırmak, adam öldürmek" gibi suçlardan tutuklu ya da hükümlü olduklarını belirterek, gerekçe yaratayım derken, daha büyük çam deviriyor.

Bu olay, bilgi verildiği halde basında yeralmadı. Bir valilik ya da kaymakamlık, yasalara göre kuruluşunu gerçekleştiren bir derneğe, "siz suç işlemek için kuruluyorsunuz," "sizin çocuklarınız çok ağır suçlarla yargılanıyor onun için dernek kuramazsınız" diyebiliyorsa, kendini yargı yerine koyabiliyorsa bunu basın görmezlikten geliyorsa, bu ülkede demokrasi güçlerine her zamankinden daha büyük görevler düşüyor demektir. Bu olay "Jaguar" olayından çok daha ciddidir.

Ara seçimler, küçük gibi görünen ama, ciddi tehlikelerin tohumlarını taşıyan olayların unutturulmasına yolaçmamalıdır.


biroylerinin ...
olarak yargılanmaları, yada ... derneğin ...
konusu olduğundan, kurulmak istenen ... uymamaktadır.
... tamamlamamakta ve amaca ... yargılanması her hal ve safhasın...
... Tutuklu ve hükümlülerin ... bulunduğundan yine anılan ki...
da kanun yollarına baş vurma hakları ... ve tutukevler...
lerin muhafaza ve her türlü hak ve menfaatleri ... kurulmak ist...
idarelerinde tatbik olunan mevzuatla düzenlendiğinden, ... olup ceza ve...
nen derneğin amacının gerçekleşmesi imkansız ... ile adliye aleyhine suç...
tutukevi müdürlüklerinin işlerine müdahale ... tesbit edildiği.
ri teşvik eder mahiyette olduğunun ... 5.ci maddesi 13.cü fıkras...
2908 sayılı dernekler yasasının ... suç işlemeyi, teşvik veya t...
da yazılı olduğu üzere/suç işlemek veya ... yasaklandığından/adı geçen der...
kin etmek amacıyla dernek kurulması ... yapılmayarak tüzel k...
ne'e kod numarası verilmediği, kütüklere kaydı ... bildirildiğinden dosya iade
çilik kazandırılmadığı ilgili emirle ...
edilmiştir.

İmza
Ali Kalenderoğlu
Baş komiser
Eyüp Em.Amir. V.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Toplantısı

Konseye üye olabilmek, demokrasiyi yaşatmaktan geçiyor

Konseye üye olabilmek ve üye kalabilmek, hukukun üstünlüğünü, insan hak ve özgürlüklerini ve demokrasiyi benimsemekten, yaşatmaktan geçmektedir. Konsey statüsü, üye devletlerin bu ilkeleri rejimlerinin temel taşı yapmalarını zorunlu görmektedir.

AYŞE CAN GÜNDÜZ

AVRUPA KONSEYİ Parlamenterler Meclisi'nin İstanbul'daki mini oturumu, geride bıraktığımız ayın en çok tartışılan konularından biri oldu. Oturumun yapılacağı duyulduğu andan itibaren sağlıksız iki yaklaşım ortaya çıktı. Birincisi, bu toplantıların içişlerimize müdahale olarak gösterilmek istenmesi; ikincisi de, toplantının ve rejime yönelik eleştirilerin demokrasinin göstergesi olarak sunulması çabasıydı.

Avrupa Parlamentosu'nun, olağan toplantısını Türkiye'de yapması ve bu arada belirli kişi ve kuruluş temsilcileriyle görüşmesi, gerçekten içişlerimize müdahale ya da demokrasinin göstergesi olabilir mi? Bu sorunun en doğru yanıtını, Konseyin kuruluş amaçlarını ve üye devletlerin sorumluluklarını araştırarak verebilirsek de, az bilinmesi nedeniyle, Avrupa Konseyi hakkında kısa bir bilgilendirme gerekli olacaktır.

KONSEYİN KURULUŞU VE YAPISI

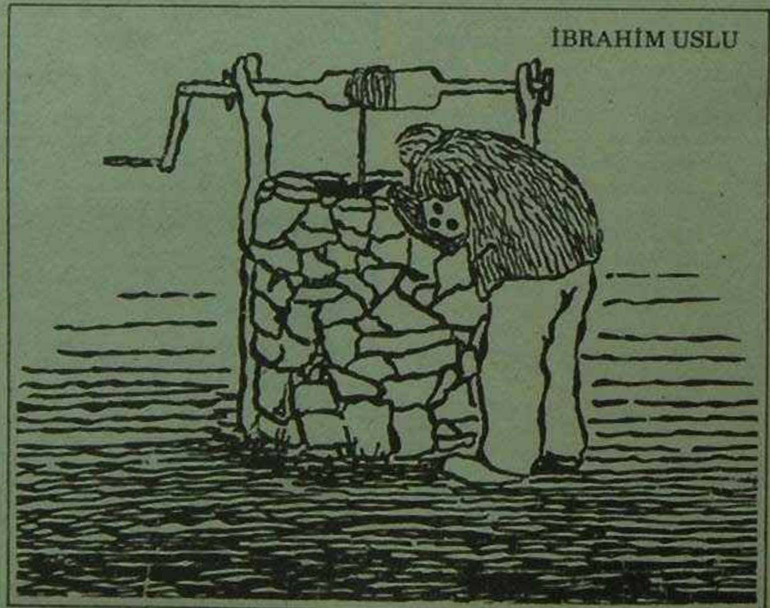
İkinci Dünya Savaşından sonra Avrupa'nın içinde bulunduğu siyasal, ekonomik durum, Avrupa'nın birleştirilmesi düşüncesini güçlendirmişti. Birleşmeye yönelik çabalar sonunda 5 Mayıs 1949'da on devletin dışişleri bakanları bir Avrupa Konseyi (Meclisi) kurulmasını öngören anlaşmayı imzaladı. Türkiye de aynı yıl aldığı çağrıyı kabul ederek üye oldu.

Konseyin, biri Danışma Genel Kurulu (İstişari Asamble), diğeri de Bakanlar Komitesi olmak üzere, başlıca iki organı bulunmaktadır. Danışma Genel Kurulu, Bakanlar Komitesi'nin görüş bildirme istemiyle kendisine gönderdiği işleri görüşür ve tavsiyelerde bulunur.

Konseyin Bakanlar Komitesi ise, üye devletlerin dışişleri bakanlarından oluşur. Bakanlar Komitesi, belirli konularda sözleşme yapma, hükümetlere tavsiyelerde bulunma, ortak politika izlenmesini sağlama ve Konsey amaçlarının gerçekleştirilmesi için gerekli önlemleri alır. Hükümetlerden, tavsiyelerinin sonucunu ve bu konuda yaptıklarını sorabilir.

Avrupa Konseyi Statüsünün başlagıcında, "Üye devletler, adalet ve uluslararası işbirliğine dayanan barışın güçlendirilmesinin, uygarlığın korunmasının yaşamsal önemine olan inançlarını belirtir ve bu inançla her gerçek demokrasinin dayandığı kişisel özgürlük, siyasal özgürlük ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin kaynağı olan düşünsel ve moral değerlere sarsılmaz bağlılıklarını açıklarlar. Üye devletler, Avrupa Konseyi'nin bu ilkelerin egemen kılınması ve sosyal ekonomik ilerlemenin sağlanması için kurulduğunu ifade ederler," denilmektedir.

Statünün 3. maddesinde, katılmak isteyen devletin, hukukun üstünlüğü ilkesini ve etkisi altındaki herkesin insan haklarından ve temel özgürlüklerinden yararlanma ilkesini kabul etmesi, üyeliğin koşulu olarak aranmaktadır.


İBRAHİM USLU

KONSEYE ÜYE OLABİLMENİN ÖLÇÜTLERİ VE TÜRKİYE

Konsey Statüsünün 7. maddesi, bu koşullara ciddi biçimde aykırı davranan üyenin bir süre için temsil hakkından mahrum edilebileceğini ve üye devletin çekilmeye davet edileceğini öngörmektedir. Üye devletin çekilmemesi halinde komite üyenin çıkartılmasına karar verebilir.

Görüldüğü gibi, Konseye üye olabilmek ve üye kalabilmek, hukukun üstünlüğünü, insan hak ve özgürlüklerini ve demokrasiyi benimsemekten, yaşatmaktan geçmektedir. Konsey statüsü, üye devletlerin bu ilkeleri rejimlerinin temel taşı yapmalarını zorunlu görmektedir. Konsey üyelerinin sosyal ve ekonomik ilerlemesini sağlamak, ortak ilkelerini korumak amacıyla kurulmuş bir birliktir. Bu birliğe üye olmanın da katılmanın da koşulları açıkça gösterilmiştir. Bu koşullara uyulmadığı konusunda ciddi verilerin olduğu hallerde, Konsey organlarının gerekli incelemeyi yapması olağandır.

Yüzlerce ölüm cezası, binlerce işkence iddiası, düşünceye, örgütlenmeye, eğitime, basına, siyasete, kişilere konan yasaklar, sendikal hak ve özgürlüklerin yok edilmiş olması, Konsey'in ülkemize yönelik ilgi ve incelemesi için yeterli ciddi verilerdir. Konseyin içişlerimize müdahale ettiğinden söz etmek ve bundan üzüntü duymak yerine yaklaşık kırk yıl önce üyeliğe davet edildiğimiz bir kuruluşta bugün tartışılır hale gelmiş olmamızın nedenlerinden utanç duymak daha yerinde olur. Yeri gelmişken bir hatırlatma yapmak gerekir. Ekonomiyi IMF'nin, en büyük işçi kuruluşumuzu AAFLI'nin yönlendirdiği, KİT'lerden hangilerinin daha önce satılacağına, bunlardan kaç işçi atılacağına, çalışanların statüsünün ne olacağına Amerikan Morgan Guaranty Trust'ın, kendi topraklarımızdaki üslerde bulunan uçakların kalkışına Amerika'nın karar verdiği biliniyor. Bunlara sessiz kalanların bağımsızlık ve egemenlik haklarımızı şimdi hatırlayarak, imzaladığımız bir statünün koşullarının uygulamasından rahatsızlık duymalarının hiçbir haklı gerekçesi olamaz.

Toplantılarda bedeli göze alınarak yapılan rejime yönelik eleştirileri, demokrasinin varlığına kanıt olarak göstermek ise düpedüz bir aldatmacadır. Toplantıdaki sorular, verilen yanıtlar, hep birlikte yaşanlar neyin göstergesi? İşkence var mı sorusuna, "evet var," denilmesi, demokrasinin varlığını gösterebilir mi? Uzlaşmacı politikası, suskunluğu herkesin malumu olan Türk-İş temsilcisinin, "Bugün Türkiye'de sendikal hak ve özgürlüklerin varlığından söz edilemez," demesi demokrasinin işareti midir? Haklarını arayamayan işçiler, öğrenciler, barışı savundukları, dilekçe verdikleri için yargılanan aydınlar, işkencede yakınlarını yitirenler, düşündüklerini söyleyemeyen, yazamayanlar bulunduğu sürece demokrasinin varlığı hep tartışılacak, demokrasiyi kazanma mücadelesi sürecektir. ●

MAHMUT DİKERDEM

"Ülkemizde demokrasiye geçiş doğrultusunda atılan adımların olumlu karşılanmakla birlikte yetersiz bulunduğu ve bundan sonraki gelişmelerin yakından izlenmeye devam edileceği vurgulanmıştır..."

HÜKÜMETİN büyük çaba ve para harcayarak İstanbul'da yapılmasını sağladığı, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi toplantısı Türkiye'de demokrasinin tamamen yerleşip işlerlik kazandığının Avrupa topluluğunca kabul ve tescilinin göstergesi biçiminde kamuoyuna sunuldu. Sol'da tanınan bir kısım basınımızın bile bu resmi propagandanın etkisi altında kalarak, Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grubunun 30 Haziran günü Sheraton otelinde düzenlediği ve ülkemizdeki barış ve demokrasi güçleri temsilcilerinin katıldıkları seminere karşı tavır aldıkları, panelde konuşulanların basında gereği gibi yankı bulmadığı gözlendi. Bu durum Türkiye'de insan hakları ihlallerini, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasını öteden beri şiddetle eleştiren, demokrasi savaşımını destekleyen sosyalist ve sosyal demokrat delegelerde şaşkınlık ve hayal kırıklığı yarattı.

İstanbul toplantısını değerlendirirken, önce bir noktayı açıklığa kavuşturmak gerekiyor: Her yıl üye ülkelerden birinde ve komisyon çalışmaları düzeyinde yapılan bir "mini-toplantı" yı Türkiye'nin demokratik rejime geçişinin kanıtı gibi göstermek, zorlama bir yorum olmaktan öteye geçemez. Gerçi 12 Eylül'den sonra kopma noktasına gelen Türkiye/Batı Avrupa ilişkilerinin son zamanlarda normalleşme sürecine girdiği doğrudur. Ancak bu olumlu gelişme, Türkiye'nin Avrupa Konseyi üyeliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmeyi, demokratik rejimin tüm kurallarına uymayı ve bunları uygulamayı ve belirli aralıklarla Türkiye'deki demokratik gelişmelere ilişkin bir raporu Konseye sunmayı taahhüt etmiş bulunmasının sonucudur. Nitekim, İstanbul toplantılarının önce ve sonrasında Avrupalı parlamenterlerce yapılan açıklamalarda, ülkemizde demokrasiye geçiş doğrultusunda atılan adımların olumlu karşılanmakla birlikte yetersiz bulunduğu ve bundan sonraki gelişmelerin yakından izlenmeye devam edileceği vurgulanmıştır. Avrupa Konseyinin bu açık tutumu karşısında artık ulusal egemenlik kavramına sığınarak ya da içişlerimize karıştırmamak bahanesinin ardına saklanarak demokrasiyi savsaklamaya olanak yoktur.

Bu bağlamda değerlendirilince, Avrupa Parlamentosu'nun komisyon toplantıları için İstanbul'un seçilmiş olmasının, altı yıl süren bir kesintiden sonra Konseydeki yerini almak isteyen Türkiye'de demokratik rejimin işleyişini yakından görmek ve ilk elden bilgi edinmek amacını taşıdığı daha iyi anlaşılmaktadır.

İtalyan Komünist Parlamenter Varese Antoni

"Tarih bize bir gün mutlaka tüm otoriter sistemlerin yıkılacağını öğretti..."

Konuşan: Kürşat İstanbullu

"BEN ESKİ BİR partizanım. Benim partizan olduğumu ve faşizme karşı direniş hareketine katıldığımı yazmayı unutma. 16 yaşında partizan oldum. Vücudumda hala faşistlerin birçok yara izini taşıyorum. 1944'te İtalyan Komünist Partisi'ne katıldım."

Varese Antoni'nin en büyük övünç kaynağı eski bir partizan oluşu. "Ben eski partizanım" derken gözleri parlıyor.

Varese Antoni'yi Avrupa Konseyi'nin İstanbul'da yapılan mini-oturum toplantıları sırasında tanıdık. 21 Temmuz 1921'de Pise'de doğan Avrupa Konseyi'nin bu yaşlı partizanı, 1951-57, 1971-72, 1973-76 dönemlerinde Spezia belediye başkanlığı yapmış. 20 Haziran 1976'da da Spezia'dan milletvekili seçilmiş. 1980'den beri de Avrupa Konseyi'nde Komünist Grup içinde İtalyan parlamenter olarak bulunuyor.

Varese Antoni, öncelikle bir komünist ama, aynı zamanda esprileri ve hareketleriyle tam bir Akdenizli olarak düşünüyor: "Akdeniz bir özgürlük denizi olmalı. Türkiye'den başlayarak, Yunanistan'ı ve İtalya'yı da içine alan bir özgürlük denizi." Verese düşüncesinin olabilirliğini çok gerilere giderek kanıtlamaya çalışıyor. Eski Roma, Bizans, Anadolu uygarlıklarına değiniyor. Akdenizin ortak kültür ve tarih mirasına sahip olduğunu belirtiyor. Kısaca, Akdeniz'in bir barış ve özgürlük denizi olacağından emin. Bunun en büyük tanığı da Antoni'ye göre, tarih...

Bu yaşlı partizan, gelecek konusunda 16 yaşındayken taşıdığı umudunu bugün de aynen koruyor. Alman Nazi askerlerine karşı katıldığı savaşı anlatırken, "Bir gün kazanacaklarını bir an bile unutmadığını belirtiyor. Sonra da Avrupa Konseyi'ne üye bir ülkenin parlamenteri olarak, "Demokrasi ve Türkiye'deki gelişmeler" konusunda yönelttiğimiz soruları cevaplamaya başlıyor:

Gün: Muhafazakar ve bazı sosyal-demokrat parlamenterlerin Türkiyede demokrasi konusunda oldukça iyimser bir yaklaşımları var. Siz Türkiye'deki gelişmeleri nasıl görüyorsunuz?

Antoni: Az önce Türk Barış Hareketi'nin temsilcilerini, özellikle kendi inancının bedelini çok ağır ödemiş olan Reha İsvan'ı, sendikacıları ve İnönü gibi politikacıları dinledim. Avrupa Konseyi Sosyalist Grubu'nun düzenlediği bu toplantıda bir İtalyan komünist olarak bulunuyorum.

Buradaki insanların büyük çoğunluğu Türkiye'de demokratik prensiplerin tam olarak uygulanması için hala çok köklü bir değişim gerektiği kanaatindeler. Biraz demokrasi diye bir şey olmaz. Demokrasi ya vardır ya da yoktur. İşkencenin ve askeri mahkemelerin kaldırılması, sendikalara özgürlüğün tanınması, bütün politik ve insan haklarına saygı gösterilmesi, bugün Türkiye'de en önemli talepler olarak gözüküyor. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi, dışardan "demokrasi" gibi görünen ve yukardakilerce yönlendirilen "demokrasi" yle mümkün değil. Ancak Türkiye'de demokratikleşme süreci artık başlamış görünüyor. Bu süreç devam edecek ve sonunda bu yolda bütün engeller aşılmış olacak. Bu yolda Türk halkı Avrupa Konseyi'nin dayanışmasına güvenebilir. Çünkü bütün demokratik güçler hergün daha da güçlü olarak Türk demokratlarını destekliyor. Benim düşünceme göre tarih bize hiçbir zaman demokrasinin tamamen yenileme-

ABDULLAH BAŞTÜRK

"Demokrasinin mimarı kuşkusuz emekçi halk olacaktır..."

BU TÜR toplantılarla Türkiye'de demokrasi rüzgarlarının estiği izlenimi yaratılmak isteniyorsa da bu amaca ne kadar ulaşıldığı ortadadır. Çünkü, demokrasinin evrensel ölçüleri bellidir ve Türkiye'nin bu ölçülere ne kadar yakın ve uzak olduğu, kişilerin bakış açılarına göre değişmez. Demokratik rejim açısından epey mesafe aldığımızı söyleyenlerin gerçeği ne ölçüde dile getirdikleri bence bir soru işaretidir. Her şeyin birden bire olamayacağını da biliyoruz. Ancak, Türk halkının ikinci sınıf bir halk olduğunu kimse söyleyemez. Türk demokrasisinin ikinci sınıf bir demokrasi olmasını da içimize sindiremeyiz. Bu konuda kendimizi aldatmaya kalkışmak, insanlık onurundan vazgeçmek demektir.

Demokrasiyi çağdaş ve evrensel koşullarıyla kurmaktan başka çaremiz yoktur. Bu işin mimarı da kuşkusuz emekçi halk olacaktır.

yeceğini, bir gün mutlaka bütün otoriter sistemlerin yıkılacağını öğretti.

Gün: Avrupa Konseyi'ndeki sosyalist grubun Türkiyeli demokratlarla dayanışmasına ilişkin örnekler sınırlı da olsa Türkiye'ye yansıdı. Siz konseydeki komünistler olarak neler yapıyorsunuz?

Antoni: **Biz bugüne kadar Türkiye'deki işkence olayları ve kayıp insanlar hakkında birçok açıklamalar yaptık. Sendikal ve politik özgürlüklerin sağlanması yolunda açıklamalarımız oldu. Bizim sosyalistlerle beraber Türk demokratlarını desteklemek için burada bulunmamız da bir rastlantı değil.**

Gün: Bazı Konsey parlamenterleri ve özellikle de konseydeki Türk parlamenterler, Türkiye'de bir seçim yapılmış olmasını demokrasiye geçiş olarak yorumluyorlar. Seçimler demokrasinin yeterli koşulu mudur?

Antoni: **Demokrasi sadece işkencenin durdurulması, kaldırılması değil, aynı zamanda işkencecilerin de cezalandırılması demektir. Bunu Arjantin - ama sadece Arjantin değil-öğretti. Seçimler demokrasinin tek koşulu hiçbir zaman değildir. Seçimlerdeki şartlar ve baskılar başka hiçbir şey olmasa bile demokrasinin olmadığının delilidir. Bir sendika federasyonu başkanı "Sendikal özgürlük olmadan demokrasi olmaz" dedi. Haklıdır. Demokrasi yukardan gelemez. Halka güvenceden ve işçi sınıfının dayanışmasından gelebilir. Artık Türkiye'de bu yolda belli adımlar atılmış. Ama şimdi bu hakları savunmalı.**

Biz İtalyan komünistleri olarak ben, Lorenze Gianotti, Angela Francese, Carlo Polidoro, Napelone Colajanni ortak bir açıklama yaptık. Onu burada da tekrar etmek isteriz: Biz italyan komünist grup olarak, Türk demokratlarının özgürlük ve gerçek demokrasi için verdikleri mücadeleyle tam dayanışma içinde olduğumuzu ifade ediyor, siyasi tutukluların genel affını, politik özgürlüklerin, sendikal özgürlüklerin, milli, etnik ve dini özgürlüklerin tanınmasını diliyoruz. ●

Gazeteci Kürşat İstanbullu

"Gözaltına alınmayışımı ICFTU yetkilileri ve bazı sosyalist parlamenterlere borçluyum...."

GAZETECİ Kürşat İstanbullu, Avrupa Konseyi'nin İstanbul'da yapılan mini-oturum etkinliklerinden olan sosyalist grubun basınla yaptığı toplantıdan sonra polisçe gözaltına alınmak istendi. İstanbullu'dan olayı anlatmasını istedik.

Sosyalist grubun basınla yaptığı toplantıdan sonra, toplantının yapıldığı otelin önünde beni gözaltına almaya kalkışmalarını anlamak mümkün değildi. Toplantıda kısa bazı açıklamalarda bulundum. Yaptığım açıklamalar; 12 Eylül 1980'den başlayarak hala devam eden işkence olayları, sorgulamalarda ve hapishanelerde insanların işkence edilerek öldürülmesi, insan sağlığını korumak ve insanın yaşamasını temin etmek gibi bir amacı olması gereken tıbbın ülkemizde nasıl işkencenin aleti haline getirildiği, tutuklular üzerinde nasıl deneyler yapıldığı, kişilerin yazdıkları yazılardan ya da yalnızca sorumlu yazı işleri müdürü oldukları için 900-1000 seneye mahkum edilmesi gibi olaylarla ilgiliydi.

1980'den sonra birçok kişi ansızın kayboldu. Şimdi bunları açıklamak mı suç, yoksa olayların kendisi mi suç?"

Emniyet kuvvetlerinin toplantı salonunda kurduğu denetimden dolayı laçlar basın mensubu toplantıda rahat değildi. Çünkü, bazı gazeteci arkadaşlar emniyet kuvvetlerinin konuşan gazeteci arkadaşların fotoğraflarını çektiğini onun için konuşmadıklarını bana not etme gereğini duydular. Bu notu da açıkladım. Toplantıdan sonra otelin önünde beni gözaltına almaya kalkıştılar. Yanımdaki gazeteci arkadaşların yardımıyla oradan uzaklaştım. Daha sonra gözaltına alınmayışımı ise, orada bulunan ETUC, ICFTU yetkilileri ve bazı sosyalist parlamenterlere borçluyum. Uluslararası Kamu İşçileri Sendikası (PSI), Genel Sekreteri Hans Engelberts de yanıma gelerek, "Bu olayla ilgili olarak eğer işinden olursan derhal bana haber ver." diyerek nezaket gösterdi.

NOT: Bu olaydan sonra, Kürşat İstanbullu, çalıştığı Yeni Gündem dergisinden çıkarıldı. Biz kendisine işten çıkarılma nedenini sormadık.

ASK

Türk sendikacılarına yöneltilen suçlamalar İnsan Hakları Bildirgesi'nin açık ihlali niteliğindedir

AVRUPA Sendikalar Konfederasyonu (ASK), Avrupa Konseyi'nin, insan haklarını ve sendikal hakları çiğnemeye devam eden Türkiye ile ilgili tutumundan ötürü büyük hayal kırıklığına uğramıştır.

Türkiye ile ekonomik, politik ve sosyal ilişkileri normalleştirmeden önce Avrupa kurumları ve hükümetleri bu ülkenin demokrasi yoluna girdiğini gösterir ciddi kanıtlara sahip olmalıdırlar.

İstanbul'da toplanan Avrupa Konseyi Mini -Oturum'una katılanların önünde Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Genel Sekreteri Mathias Histerscheid öz olarak şu çağrıyı yapmıştır:

"Türk hükümeti, 6 yıldan beri uluslararası planda ve özellikle de sendikal çevrelerden gelen baskılara kayıtsız kalmıştır.

Türk hükümeti, DİSK üyelerinin illegal ve antidemokratik faaliyette bulunduklarına dair hiçbir somut delil ortaya koymamıştır. Buna rağmen, DİSK'in 1477 üyesi uzun süreli hapis cezalarıyla karşı karşıya bulunmakta ve çok sayıdaki arkadaşımız da medeni haklarından yoksun bırakılma tehdidi altında tutulmaktadır.

ASK Türkiye'de sendikal hakların yeniden iadesi için her türlü katkıda bulunmaya hazırdır."

Avrupa Konseyi Mini-Oturum Sendikalar Toplantısından Notlar

• *ICFTU, ASK ve DİK yetkilileri, yaptıkları konuşmalarla, DİSK'in 1980 öncesindeki yasal faaliyetleri nedeniyle yargılandığını ifade ederek, konfederasyon hakkında açılan davanın durdurulmasını, sendikal yasalarla getirilen tüm antidemokratik düzenlemelerin kaldırılmasını istediler.*

• *Avrupa Konseyi Yasal İşler Komitesi yetkilisi, Abdullah Baştürk'e, "Savunma hakkının kısıtlanıp kısıtlanmadığını, işkence görüp görmediklerini ve pasaport verilip verilmediğini," sordu. Baştürk verdiği yanıtta, "Ben ve arkadaşlarım, fizik ve moral işkence gördük. Bunları da kırka yakın dilekçeyle mahkemeye sunduk. Ancak, daha sonra bu dilekçelerin dosyalardan alındığını gördük. Mahkeme bunları savcılıktan istedi ama, bulunamadı. Savunma hakkımız ise, Metris cezaevine gittikten sonra tümüyle elimizden alındı. Tüm hukuk kitaplarımızla, kalem ve kağıtlarımıza bile elkonuldu," dedi ve tahliye edildikten sonra 580 sayfalık savunma hazırlayarak, tüm bunlara yanıt verdiğini sözlerine ekledi.*

• *Toplantının en ilginç yanlarından biri de Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP) adına toplantıya katılan milletvekili Mustafa Çelebi'nin, Abdullah Baştürk'ün, yukarıda değindiğimiz konuşmasına tepki göstererek, yanıt vermesiydi. Çelebi özetle şunları söylüyordu: "Baştürk ve sendikacılar mahkemeleri itham ediyor. Buna üzüldüm. Ama düşünmek gerekiyordu. Neden yalnızca DİSK takip ediliyor ve yargılanıyordu? Hiç mi suçları yok bunların da yargılanıyorlar? Zaten suçsuzlarsa beraat ederler ya da affedilirler, malları da geri verilir. Evet, bizdeki sendikal haklar Avrupa'dan geri. Ama geri olan yalnızca bu değil ki. Neden yalnızca bununla uğraşıp duruyorsunuz?"*

• *Bir sosyal demokrat parti milletvekilinin kalkıp sözalarak böyle konuşması, başta Avrupalı parlamenterler olmak üzere, tüm sendikacıları oldukça şaşırttı. Nitekim bu şaşkınlıklarını SHP'li Çelebi'ye yanıt vererek dile getirdiler. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu yetkilisi, konuya ilişkin olarak şöyle konuştu: "DİSK yöneticileri dört yıl tutuklu kaldılar. Beraat edeceklerse neden dört yıl içerde yattılar" Ayrıca, yeni yasal düzenlemelere göre, yöneticilerin mahkumiyeti ve bu nedenle DİSK'in kapatılması halinde konfederasyonun tüm para ve malvarlığı-ki bu milyarları aşmaktadır hükümete geçecektir. Ve mahkumiyetten sonra çıkacak bir af da DİSK'i parasız ve malsız kalmaktan kurtaramayacaktır. Mallarının ve para varlığının hükümetçe gasp edildiğini, böylece konfederasyonlarının bir tabela sendikası haline dönüştüğünü gören üyeler, DİSK'e nasıl güven duyacaklardır? Biz, bu nedenle af değil, davaların durdurulmasını istiyoruz. DİSK'in demokratik faaliyetlerinin engellenmesini şiddetle kınıyoruz."*

• *SHP'li Mustafa Çelebi'nin konuşması üzerine yeniden sözalan Baştürk, "Türkiye'de suçlular ayağa kalkın dendiğinde, herkes suçlu da olsa, en son ayağa kalkacak olanlar, işçi kuruluşlarıdır. Bizim birinci derecede suçlanmamızın kaynağında, sendikal hak ve özgürlüklerin operasyondan geçirilmesi amacı yatmaktadır," dedi.*

• *Kendisine yöneltilen bir soruyu Türk-İş adına yanıtlayan Orhan Balaban, "Biz, Türk-İş kadar DİSK'in de sendikal haklarını kullanmasını istiyoruz," biçiminde konuştu. Toplantıdan sonra Abdullah Baştürk, Orhan Balaban'a Şevket Yılmaz'ın DİSK ile ilgili sözlerini hatırlatarak, "Bu soruyu böyle cevaplamana kızabilirler" deyince, Balaban, "hayır, çok iyi yapmışsın diyeceklerine eminim," biçiminde yanıtladı.* ●



MEHMET TEVLİM

ICFTU, DİK, ASK, PSI

DİSK'E KARŞI AÇILAN DAVA TÜMÜYLE DURDURULMALIDIR!

Türkiye'de şu anda çok-övülen "demokrasiye geçiş" süreci sürmesine karşın, insan hakları ve sendikal haklar çok sınırlıdır ve kamu kesiminde pratikte yoktur. Hükümet varolan iş yasalarının ve 1982 Anayasanın ilgili maddelerini ILO standartlarına ve Türk işçilerinin yıllar süren mücadelesinde elde ettikleri haklara uygun olarak değiştirmeye hazırlandığı yolunda hiçbir işaret vermemektedir.

Türkiye Avrupa kurumları ve hükümetleri ile ilişkilerin normalleştirilmesini istemektedir. Bu diplomatik yaklaşıma ve Türk hükümetinin baskılarına bazı politikacılar ve kurumlar olumlu yaklaşır görünmektedirler.

Bu normalleştirilme gerçekleşmeden önce, tüm Batı Avrupa demokratik güçleri, daha da önemlisi, Avrupa Konseyi ve Avrupa Ekonomik Topluluğu açık ve net biçimde bu normalleştirilmenin koşullarını belirtmelidir. Bunlar

- Sendikal hakların Türkiye'de, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesine ve ILO standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi.
- Sendikalaşma hakkında getirilen kısıtlamalar ile serbest toplu pazarlık ve grev hakkını engelleyen hükümlerin kaldırılması,
- Sendikaların sözde 'siyasi çalışmaları'na getirilen yasak kadar, sendikaların mali bağımsızlığını zayıflatmaya yönelik hükümlerin ve sendikal seçimleri düzenleyen ve bu hakkı yok sayan engellerin kaldırılması,
- DİSK'e karşı açılan davanın tümüyle durdurulması,
- DİSK'in sendikal çalışmasını sürdürmesi için özgür kılınması,
- DİSK'in Türk hükümetince el konulan malvarlığının yasal sahiplerine geri verilmesi.

Bu koşullar Türk hükümetince tam olarak yerine getirilmezse biz, Türkiye ile ilişkilerin bugünkünden daha ileriye götürülmesi için bir neden göremiyoruz.

ICFTU, DİK, ASK, PSI hala sıkı bir biçimde inanmaktadırlar ki, Batı Avrupa'da tüm demokratik güçler bugün iradelerini biraraya toplarlarsa, gerçek demokrasi Türkiye'ye geri gelecektir.

Demokrasi ve Cephe Sorunu

ALİ SERCAN

DEVRİMCİ her tarihsel dönemeçte ülkesindeki devrimci adımı saptayabilen ve bu adımı kararlılıkla atabilen insandır. Bu adımı belirlerken de şu soruları yanıtlamak durumundadır: Kitlelerin en yaşamsal, en önde gelen, herşeyin önüne geçen sorunu nedir? Geniş halk kitlelerinin tüm diğer sorunlarının çözümü yolunda üzerine ilk yürüyecekleri hedef hangisidir? Bu sorular bilimin ışığında yanıtlanmadan, yapılacak işler kendi içinde ne kadar gerekli görülürse görülsün, değirmene su taşımaktan öte anlam taşımaz. Çünkü tüm sorunların üzerine kabus gibi çöken bela defedilmemiştir ve hala çözüm beklemektedir.

Bugün Türkiye'de böyle temel bir sorun var. Bu herşeyden önce demokrasinin kazanılması sorunudur. Devrimci adım bu yoldaki temel eylemi belirler. Ne yapılacak? Yasal bir sosyalist parti oluşturmak mı başa konulacak, yoksa, sosyal demokrasinin iktidara gelmesi için çaba göstermek mi devrimci adım? Ne biri ne ötekisi. Demokrasiyi kazancak olan devrimci demokrat iktidardır. O zaman atılacak adım, tüm demokrasi güçlerini birleştirmek ve bu birleşik gücün iktidarı için savaşımı geliştirmektir. Devrimcilerin öncelikli görevi bir demokrasi cephesini örmek olarak beliriyor.

Demokrasi cephesi üzerindeki tartışmalar ülkemiz için yeni değil. Yıllardır yazılıp çiziliyor. Laftan çok iş üretildiği, örgütlenme ve savaşıma daha büyük dikkat ve önem verildiği gün, tüm demokrasi güçlerini tek cephede toplayacak devrimci atılım gerçekleşebilecek. Bugün bu zorunlu atılımın koşullarının, her zamankinden daha olgunlaşmış olduğunu düşünenlerin sayısı hiç de az değil. Olanağı gerçeğe dönüştürmek için, özel olanla genelin çakıştığı noktaların, özel içindeki olumlu ve olumsuz süreçlerin ayrımına varmak gerekiyor. Bir başka deyişle, genel olarak demokrasi cephesi sorunları işçi sınıfı bakış açısıyla irdelenmeli, bunun yanında "Türkiye'de durum ne, neyin üzerine basılıyor," ortaya konulmalı. Konunun önemi ve genişliği gözönüne alınırsa, burada söylenenlerin yalnızca bir ön yaklaşım sayılabileceği kuşkusuzdur.

CEPHE İÇİN SOLUN BİRLİĞİ

Bu önerme Türkiye'nin özel siyasi gerçeklerini ifade eder. Türkiye solu, birliğini acılı günlerin ve hapishane koşulları dayanışmasının ötesine geçirebildiği, bunu politik bir eylem hattı haline sokabildiği gün, Türkiye'de çok şey değişecektir. Sol blok hareketinin politik eylemi, Türkiye'deki siyasal güçler dengesini kökten değiştirecek bir oluşumdur. Bu, emekçi kitleler için bir çekim merkezi, sosyal demokrasiye demokratik bağlaşıklık yönünde adım attırabilecek bir politik güç demektir. Sol blok fikri buradan doğuyor, değişik çevrelerin paylaştığı sol bloğun partileşme önerisi buradan kaynaklanıyor.

Geniş boyutlarda bir sol birlik hareketini kitlelerle kucaklaştıracak, politik arenaya çıkaracak bir organizasyona kavuşturmak, bu anlamda bir parti oluşturmak düşüncesiyle, "soldaki boşluğu kapatacak" sosyalist parti girişiminin hiçbir ortak noktası bulunmuyor. Çünkü birincisi gerçeklere dayanıyor, birliği başa koyuyor ve buna geçerli ve etkili bir biçim arıyor. Diğeri ise, kitlesellik görünümü çeşitli hiziplerin biraraya gelebileceği ortamı yaratarak sağlamak istiyor. Önerilerden biri cepheyi hedeflerken, diğeri sosyal demokrasiyle ve sosyalist hareketle rekabet temelinde geliştiriliyor. Sol blok oluşturulması fikri, sosyalist partilerin yasallaşması gereğini önemli bir demokratik talep olarak içerirken, diğeri onların yokluğundan yararlanan bir "tartışma" sürecine çanak tutuyor. Bir yanda cephe hareketinin sol nüvesini oluşturmak için, politik egemenliğe ve öz yaşam hakkına sahip siyasi akımların belirli, ortak savaşım hedeflerine sahip çıkmaları yeterli görülüyor. Diğer yanda ise, tartışıla tartışıla bir sosyalizm ortalamasında bulunulabileceği iddia ediliyor. Ve son olarak, sol bloğun partileşmesi için ilkna sürecini bağlaşıklıkların olgunlaşacağı noktaya kadar sürdürmek zorunlu iken, diğer girişim yalnızca kalabalık toplamaya çalışıyor, fakat "kimse gelmese de" hiziplerden birinin bir an önce partiyi kurmasının önünü açık tutuyor.

Tepeden tırnağa farklı iki tutum, kuşkusuz iki ideolojik ve sınıfsal konumdan kaynaklanıyor. Sosyalist parti kurma çalışması içindekilerden kimisi için kaydedilmesi gereken bir olumlu yan, sosyalizmin meşruiyetini savunur görünmeleridir. Ancak, sosyalizmi sözde savunmak yeterli olmuyor. Birincisi, sosyalist politika ve eylem gerçeklere dayanmadan ve bilimsellik taşımayan temellerden yükselmiyor. İkincisi, aldatıcı görünümlerden kaçınmak gerekiyor. Ve üçüncüsü, kurulacak partinin bir anti-partiye dönüşmemesi gerekiyor.

İSTİSMARCILARA GEÇİT YOK

Solcular ve sosyalistlerin kendi aralarındaki ilişki, istismara mı dayanmalı, saygıya mı? Bu komik sorunun yanıtını doğru veremeyenler olduğu görülüyor. Bu çevre sol, sosyalist çevrelerle ilişkisini ısrarla istismara dayandırıyor. Herkes geçmiş hatalardan ders çıkarmak gerektiğini mi kabulleniyor? İşte sana yararlanacak bir konu. "Saçak" dergisi çevresi bu tutumu aylardır "solda muhasebe ihtiyacı" sloganı altında sürdürüyor: Yanıt veremeyecek olanlara yönelik tek taraflı suçlamalar ya da yanıt verilmeyecek konularda açıklamaya zorlamalar. Oysa solun "muhasebesinin" böylesi yöntemlerle yapılmayacağı açık. Solda eleştiri ve özleştiri yapılıyor ve sürecek, ama koşullara uygun yer ve biçimlerde, yoksa Saçak dergisinin çekmek istediği platformda değil. Ayrıca

yanılmıyorsak, bu çevrenin kendi geçmişinin özeleştirisini yaptığına kimse tanık olmadı. Kimbilir, böyle bir "muhasebe" belki de, sosyalist parti kuruluş çalışmalarıyla ilgilenenlerden kimilerinin, Doğu Perinçek ve çevresi konusundaki, kendisinin de yakındığı çekinceleri ortadan kaldırabilir!

En büyük istismarın birlik konusunda yapıldığı görülüyor. Ama ne birlik! Daha en baştan, yaşayan sosyalizme düşmanlık temelinde oluşması önerilen bir birlik tezi, büyük bir gereksinimin saptırılmak istenmesinden başka anlam taşımıyor. Kendi içinde "dürüst" tavır, solun birliğini ağza almadan, yaşayan sosyalizme düşmanlık görüşüne taraftar toplamaya çalışmak olurdu. Gelen olursa ne ala! Dürüst politika, antiemperyalist savaşımdan ne anladıklarını açıklamak olurdu. "Gelişen emperyalist güç" saydıkları Sovyetler'e karşı mücadele sırasında, " gerileyen emperyalist güç" olarak tanımlanan ABD ile zımni ittifak önerileri geçerli mi? Değilse, Saçak dergisi çevresinin şimdi savunduğu görüş nedir ve bu önemli değişikliği yaratan faktörler nasıl ve ne zaman ortaya çıktı? Antiemperyalist içeriği olan bir birlik önerisinde, bu kadarcık bir netleşmeyi esirgemek yadırgatıcı görünmüyor mu?

İstismarlara son vermenin yolu tartışmalarda saygı ve güveni öne çıkarmak oluyor. Saygı her konudaki tartışmayı yerinde ve kendi zemininde yapmayı gerektiriyor. Örnekleyelim: Proletarya diktatörlüğü ya da proletarya enternasyonalizmi konularında, kimi çevrelerin birbirinden farklı görüşler taşıdığı biliniyor. Birlik çalışması adına, bu konularda panellerde ve dergilerde tartışmaya davetiye çıkarmak abes olmuyor mu? Ya da birinin tarihi üzerine forum açılmış, habire ordan burdan yalan yanlış şeyler söyleniyor; oysa konunun esas tarafı ortada yok, olsa da sırtında yumurta küfesi var. Bu tartışmadeğil, olsa olsa "gizli harp" diye adlandırılabilir. Saygı ve güven, haklarda eşitliğin tanınmasıyla dürüst politikayla, dayanışmayla pekişir. Şunun altı çizilmeli ki, sosyalizme, demokratik harekete, dünya ve Türkiye'ye ilişkin her sorun tartışılıyor ve tartışılacak, ancak bu, devrimci tutumla yapılacak ve güven altına alınacak.

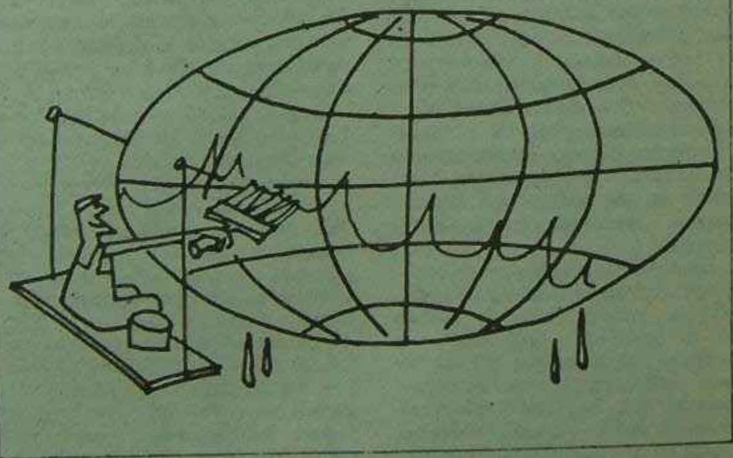
Devrimcilerin saf tutuşunda, dar görüşlülüğe ve çıkarcılığa yer bulunmaz. Saplantılardan, komplekslerden kurtulunulacak, başka yolu yok. Birlikten söz eden hareketin politikası, tutumu beğenilir ya da eleştirilir, her neyse. Ancak asıl gerekli olan, bir soyutlama yapabilmektedir. Demokrasi savaşımında bir arada olunabilir mi, olunamaz mı? İlkin,-o hareket devrimci ya da dost saflarda . görülüyorsa, artık ilişki eleştiriyi de içerse dostçadır, dostça olmak zorundadır, başka türlüsü düşünülemez. Aksine davranışların bilimsel adlandırılışları ve tarihsel mahkumiyetleri şimdilik konumuz dışında kalıyor, üzerinde durulmayacak.

SOL BLOĞUN ŞANSI

Bugün ortaya konulan hedef, gerçekte, geleceğinde genişlik barındıran bir darlık taşıyor. İlkönce tüm sosyalist eğilimli güçlerin bağlaşıklığının kurulması isteniyor. Bunun bir parti biçiminde organize olabileceği tartışılıyor. Bu partinin, daha geniş bir demokrasi cephesinin nüvesi, itici gücü ve dinamosu olması öngörülüyor. Demek ki en başta biraraya gelmesi gözetilen siyasi akım, çevre ya da kişiler, politikaya işçi sınıfına yakın konumlardan bakabilenler oluyor. Kalkış noktası veri alınarak sol bloğun partileşmesi "dar" bir girişim sayılabilir mi? Tam tersine, böylesi bir organizasyon, demokrasi cephesinin genişlemesinin, sınırlarına ulaşabilmesinin ön koşuludur. Başlangıçtaki zorunlu "darlık" bir demokrasi cephesinin karşısındaki tüm itiraz ve güçlükleri aşmanın tek çaresidir. Daha geniş oluşumları kolaylaştıracak olan bu "iç birliktir". Ayrıca sol blok, kuşkusuz demokratik bir oluşumu ifade eder. Birleşik bir siyasi bütün, bileşenlerinin kendi eğilimleri ile değil, birleşme nedeni olan siyasi hedefe göre tanımlanır. Demokrasi savaşımının güncelliğini koruduğu birçok ülkede, biri daha solda, biri daha merkeze yakın ve kimi ılımlı burjuva güçlerini kapsayan iki ayrı bloğun bulunması, bunların zaman zaman birleşip ayrılması raslantı değildir. Ülkemizin nesnel ve öznel gerçekleri de bu merkezdedir.

Sol bloğun örgütsel yaşam kazanmasında ve ileri götürülmesinde, siyasi akımların yanı sıra ve onlarla beraber, çok sayıda aydının da önemli rol oynayacağı bugünden bellidir. Bunların çoğunun işçi sınıfı konumlarından hareket etmesi çok doğaldır. Çünkü ancak bu ortak nokta, toplumsal ilerlemenin gerek ulusal, gerek tüm insanlık ölçeğindeki sorunlarının çözümüne olanak vermektedir. Türkiye'de ilerici aydınların sosyalist harekete yakınlığının ya da bütünleşmesinin nedeni budur. "Bilim adamlarının, teknokratların ve proletaryanın bağlaşıklığına, karanlığın hiçbir gücü karşı koyamaz," sözü, sol bloğun ülkemiz koşullarındaki şansına bir başka yönden daha işaret ediyor. Bugün için bu yakınlaşma ve bütünleşme özellikle demokratik amaçlar doğrultusunda gelişiyor.

Sol bloğun partileşmesi iki düşünceyi içeriyor: Birincisi birlik, ikincisi bu birliği kitlelerle kaynaştıracak etkin bir araç. İlki, yani sol blok, kendisi için bir amaç değil. Asıl olan demokratik halk muhalefetini örgütleyip onu demokratik halk iktidarına götürebilmek. Bu da demokrasi cephesi sorununu getiriyor. Sol blok bu bağlamada anlam kazanıyor. Asıl olanı bir yana bırakıp, tüm eleştiri ve önerileri


FERRUH DOĞAN

"parti" düşüncesi çerçevesinde geliştirmek pek bir şey ifade etmiyor. Örneğin cephe niteliğindeki demokratik bir oluşumun parti biçimini alamayacağı iddiası, sorunlara devrimci tarzda bakanların kabullenemeyeceği, aşırı biçimsel bir yaklaşım olurdu. Ancak, sol bloğun gerçekleşmesine önem verenler, hiç kuşkusuz yasal koşulları ciddiyetle araştıracaklardır.

Devrimci hareket önemli bir moment yakalamıştır. Sol bloğun partileşmesi düşünceleriyle birlikte cephe olayı olabilirlik yönünde tartışılmaya başlandı. Bunu elden kaçırmamak gerekiyor. Kaşık ile toplanan kepçeyle geri verilmemeli. Somut hedefe, örgütlenmeye yönelik bu genişlikte bir birlik tartışmasına ilk kez rastlanıyor. Birliği ileri örgütsel adımlar attıracak olgunlaşma noktasına, hem nicelik, hem nitelik olarak ne zaman varılır, bunu kestirmek güç. Ancak tek başına böyle dostça, birbirini anlamaya çalışan bir tartışma platformu bile, demokratik harekete çok şey kazandırır.

DEMOKRASİYE VE DEMOKRASİ CEPHESİNE İNANÇ

Demokrasi hedefini ve demokrasi cephesini küçümsemek yabancı bir tutumdur. Kuşkusuz, devrimcilerin istedikleri demokrasi, aldatmacadan ibaret olan, tümüyle iktidardaki sınıfın çıkarlarını korumaya hizmet eden, emekçiler için tek özgürlüğün birkaç yılda bir oy vermek olduğu bir yönetim biçimi değildir. Sınıflı bir toplumda demokrasinin kaçınılmaz olarak sınıflı bir niteliği bulunduğu açıktır. Buna karşılık, demokratik kurumlar, halk kitlelerinin egemen sınıflara karşı haklarını elde etmek için binlerce yıldır sürdürdükleri savaşımların kazanımlarıdır. Ve bunlar her "demokrasi" de şu ya da bu ölçüde yeralırlar.

Günümüzde bazı görüntü amaçlı bilgisayarlar, gri rengin 256 tonunu tanımlayabiliyorlar. Ne ki, ton sayısı 1024' e de çıksa gri gridir, siyah ya da beyaz değildir. Demokrasi de böyledir. İki uçta yeralan, diktatörlük ve gerçek özgürlük arasında, ton farkları koyudan açığa doğru gider. Bu, sınıfsal güç dengesine bağlıdır. Devrimci hareket her zaman gerekli ve erişilebilir olanın ayrımına vararak savaşım verir. Kitlelerin toplumun politik ve ekonomik yönetimine özgür ve etkin biçimde katıldığı, bireysel özgürlükleri, politik hakları tam güvence altına alan, toplumsal ilerlemenin önünü açan bir demokrasinin kazanılması, ülkemizin bugünkü öncelikli gereksinimidir. Bu uğurdaki demokratik savaşımda, işçi sınıfı önderliği, devrimci-demokratik iktidarların siyasal biçimlenişinde tutarlılığı ve kararlılığı getirir. Demokrasi hedefiyle biraraya gelmiş bir siyasal güçler bloğunun bağrında, her zaman iç sınıf çelişkileri bulunmaktadır. İşçi sınıfı öncülüğü, bu çelişkilerden arınmayı ve bloğun daha da sağlamlaşmasını güvence altına alır. Demek ki, devrimcilerin demokrasi savaşımına yükledikleri anlam ve içerik soyut bir demokrasi hayranlığından kaynaklanmaz, bilimsel ve geleceği olan bir yaklaşımdır.

Sol hareketler arasındaki geçmişteki olumsuz ilişkiler, ayrıca sosyal demokrasinin sola karşı tutumu, birçok insanın demokrasi cephesini bir ütopya gibi görmesine yolaçıyor. Daha doğrusu herkes, birlik süreci boyunca, bitmez tükenmez tartışmaların tüm eylemlerin ve ortak savaşın önüne geçeceğinden kuşku duyuyor. Bu haklı bir endişedir. Ne var ki, ütopya olan birlik ya da cephe değil, işin tartışmasız götürülmesidir. En başta işçi sınıfının birliğini sağlamaya yönelik tartışmalar hiç bitmeyecektir. Çünkü işçi sınıfının birliği zaferin ön koşuludur. Bu da oportünizmle ideolojik platformda ve çok büyük bir kararlılıkla mücadele etmekten geçer. Ancak, bu yapılırken, "bütün dürüst insanları biraraya getirmiş olan o yaşamsal ve canlı davanın zarar görmemesi için dikkat" edilmelidir. Mücadeleye zarar vermeme konusundaki titizlik, insanlar ve hareketler üzerindeki her türlü olumsuz moral, psikolojik ve yıkıcı etkileri bertaraf etmekte kendini gösterir. Birlik içindeki tartışmalar sorumluluk ve özveri ister. Sorumluluk, bağlaşıklığın önemini ve hedefini gözden kaçırmama yeteneğidir. Özveri ise vazgeçilmez ilkeleri gündemde tutarken, ikincil önemdeki sorunları ertelemekle kendini gösterir. Bu genel kurallar, devrimci pratikde kendine güvenli yaklaşımlarla yaşama geçer.

CEPHENİN SORUNLARI

Tarihsel deneyler sınıfsal-örgütsel bağlaşıklıklara ömür biçmenin yersiz bir çaba olduğunu gösteriyor. Bu nedenle demokrasi cephesinin ne ölçüde geçici ve kalıcı olduğu daha başından kestirilemez. Çünkü demokratik bağlaşıklığa katılanların yolları bazı tarihsel dönemeçlerde birleşip ayrılacaktır. Örneğin savaşım biçimlerinde ciddi değişiklikler olduğunda, muhalefetten iktidara geçiş eşiğinde, demokratik iktidarın gündemine bazı köklü dönüşümler geldiğinde sınıfsal ve halk hareketi açısından işlev görüp görmemesine bağlıdır. Biçimi ne olursa olsun bir sol blok bağlaşıklığında da böyledir. Cephe niteliğindeki bir örgütün yaşamı; onun daha geniş bir cephe içindeki önem ve yerine, kitlelerle kurduğu bağların sağlamlığına ya da başlangıçtaki örgütsel biçimin yerini daha üst düzeyde bir yenisinin alması gibi faktörlere göre belirlenir.

Bugün birçok ülkede olduğu gibi, ülkemizde de anti-tekelci cephenin sınıfsal bileşimi, tarihte görülen örneklere göre daha karmaşık bir yapı gösterecektir. Toplumsal katmanlar çeşitlenmektedir. Bunun sonucunda demokrasi cephesinin, geniş, karmaşık ve bileşimi bakımından özel sayılabilecek bir bağlaşıklık sistemi halinde oluşması kuvvetli bir olasılıktır. Ayrıca geniş demokrasi cephesinde, toplumsal sınıfların birebir yansıması olan partiler yerine, daha çeşitli bir örgütsel manzaranın egemen olması olasılığı gözden kaçırılmamalıdır.

Örgütsel çokluk ve çeşitlilik, hatta bazen tam şekillenmemiş yapılanmaların varlığı ortamında birlik nasıl korunur ve pekişir? Birlik içinde tartışma yöntemleri konusunda söylenenler burada da geçerli olmakla birlikte, örgütsel ilişkilerin kendine özgü gereksinmeleri ve yönleri vurgulanabilir. Birincisi, cephe birliği ancak sosyo-ekonomik ve politik bir programa sahip olmakla ayakta durabilir. İkincisi, birliği hem tepede, hem de kitleler içinde organik olarak bütünleyen organlar yaratılmalıdır. Üçüncüsü, cephe içinde politik bloklaşmalar her zaman olabilir, bu durumda bloklar arasında denge gözetilmeli, birinin diğerini ezmesi ya da dışlamasının önüne geçilmeli ve sorunlar demokratik yöntem ve savaşımla çözülmelidir..

Bağlaşıkların politik ve örgütsel egemenliklerine, öz yaşam haklarına saygı gösterilmesi gerekir.

SOSYAL DEMOKRASİ VE DEMOKRATİK İKTİDAR

Bugün Türkiye'de sosyal demokrasinin iktidar olma şansı büyük ölçüde devrimci, sol, demokrat sosyalist akımlarla iş ve güç birliği içinde olmasına bağlıdır. Buna sırt çevirerek iktidara gelse de, yöneti-

17. sayfada sürüyor

İşkence sonucu felç olan ve hafızasını kaybeden Hasan Bayrak için beş yıl sonra işkence soruşturması açan savcılık, kovuşturmaya yer olmadığına karar verdi

Askeri savcının, en azından "Bir insan neden bu hale geldi," diye herhangi bir araştırması ya da soruşturması yok. Ama, tüm bu soruları soran avukat Mihriban Kırdök hakkında bir soruşturma açılması istemi var.



HASAN BAYRAK 17 Mayıs 1981 tarihinde, örgütsel bir randevusu olduğu iddiasıyla Karaköy otobüs durağından alınıp birinci şubeye götürülüyor. Sapasağlam olarak. Bir süre sonra başının ağrıdığını söyleyen tutuklu, Gümüşsuyu Askeri Hastanesine, oradan da Haydarpaşa Hastanesine sevkedilerek, cerrahi servisine yollanıyor ama, gerekli yardımın yapılamayacağı anlaşıldığından Çapa Tıp Fakültesine gönderiliyor.

Tarih yine 17 Mayıs 1981'dir ve aynı gün saat 23.00'de, tutuklu şuurunu kaybetmiş bir durumda beyin kanaması öntanısıyla ameliyata alınıyor ve böylesi bir rastlantı sonucunda ölümden dönüyor. Kırk gün de bitkisel yaşamda kalıyor.

Hasan Bayrak, şu anda hafızasını kaybetmiş durumda ve vücudunun sağ yanı felçli. Olayları net bir şekilde hatırlayamıyor. Bu duruma karşın hala Metris cevaevinde tutuklu.

Polis kayıtlarına göre Hasan Bayrak'ın başına gelenler tümüyle kendi hatasından kaynaklanıyor. Poliste düzenlenen yakalama zabıtları ve tutanaklara bakılırsa, olaylar şöyle gelişiyor :

"Hasan Bayrak, 17 Mayıs 1981 günü saat 17.00'de Mehmet Dal adlı kişiyle buluştuğu gerekçesiyle Karaköy otobüs durağından alınıp birinci şubeye götürülüyor. Üzerinden birtakım evraklar çıkıyor. Yapılan sorgulamasında Mehmet Dal'ı tanımadığını ve üzerinden çıktığı iddia edilen evrakların da kendisine ait olmadığını söyleyen Bayrak, polise, aynı gün saat 18.00'de, aynı yerde başka bir örgütsel randevusunun olduğunu itiraf ediyor. Gerekli işlemler yapıldıktan sonra yine aynı yere getirilip, gerekli tertibat alındıktan sonra tek başına bırakılıyor ve buluşacağı kişi beklenmeye başlanıyor. Ancak, buluşacağı kişiyi yakalattırmak istemeyen tutuklu birden yerinden fırlayarak kaçmaya başlıyor, kürekçiler sokağına saptığı sırada, koşarken ayağı kaldırım taşına takılıyor ve düşerek başını taşlara vuruyor. Yakalanarak şubeye götürülüyor."

Bundan sonraki aşamaları yukarıda anlattık. Başı ağrıdığı için hastaneye götürülen ve beyin kanaması öntanısıyla ameliyat olup ölümden dönen, şu anda felçli ve yarı hafızasını kaybetmiş durumda yaşamaya çalışan Hasan Bayrak'ın başına gelenler, polis kayıtlarına bakılırsa kaçmaya çalışırken kafasını taşlara vurmasından kaynaklanıyor.

Ancak, bu kayıtlardan ortaya çıkan ilginç bir durum da sözkonusu. Polis kayıtlarına göre anlattığımız olayları yeniden gözden geçirdiğimizde, Hasan Bayrak'ın bir saat içinde (17.00-18.00 arası) yakalanıp birinci şubeye götürüldüğü, buluşacağı ileri sürülen Mehmet Dal ile yüzleştirildiği, hakkında zabıt düzenlendiği ve sorgulamasının yapıldığı, bu sorgulama sırasında başka bir buluşması olduğunun kendisine itiraf ettirildiği ve yeniden Gayrettepe'den Karaköy otobüs durağına getirildiğini anlıyoruz. Bu kadar kısa bir sürede tüm bu anlatılanların gerçekleşmesindeki sürate şaşmamak elde değil.

BEŞ YIL SONRA BAŞLAYAN SORUŞTURMA

Toplam 5 ay 20 gün gözetim altında kalan ve açılan dava sonucu cezaevine konulan Hasan Bayrak, 12.12.1981'de, kendisine işkence yapıldığını belirterek Askeri Savcılığa suç duyurusunda bulunuyor. Cevap alamıyor. 29.10.1982 tarihinde iki ayrı dilekçeyle başvurusunu yineliyor. Yetkililerden yine ses çıkmıyor. Son olarak 11.7.1985 tarihinde, yani beş yıl sonra bir dilekçe daha veriyor ama, bu kez iki de tanık gösteriyor. Bayrak, bu dilekçesinde şöyle diyor: "Polis tarafından nerede ve nasıl yakaladığımı hatırlamıyorum, ifademde ve yakalama zabıtlarında imzası bulu-

nan polisler ve aynı zamanda TKP-ML.TİKKO örgütüne yönelik bir operasyonda yakalandığım için, bu örgütlerle ilgili polis timi, bana işkence yapan polislerdir."

Bunun üzerine bir soruşturma başlatan savcılık, gösterilen iki tanığı dinleme gereğini duymadan, koğuşturmaya yer olmadığına karar veriyor. Kararda, "içerdeki örgüt mensuplarının empozeleri sonucu böyle bir dilekçeyi kendisine işkence yapanları hatırlamamakla birlikte Hasan Bayrak hazırlamıştır." deniliyor.

SORUŞTURMA AVUKAT HAKKINDA AÇILIYOR

Savcının, kovuşturmaya yer olmadığı kararına, Hasan Bayrak'ın vekili Avukat Mihriban Kırdök itiraz ediyor. Kırdök, itirazında, müvekkilinin yaklaşık altı ay gözetim altında tutulduğunu hatırlatarak şöyle diyor:

"Biz müvekkilimizin tahliyesini isterken savcılığa sorduk. Acaba Askeri savcılık neden bu tutuklunun 6 ay nerede bulunduğunu sormak gereğini duymamıştır? Üstelik ailesinin başvuruları olduğu halde. Hem davayı, hem de işkence soruşturmasını yürüten askeri savcı, dava dosyalarındaki belgelerin kendisine ulaşmadığını söyleyemez. Biz bunları sorduk savcıya. Dedik ki, müvekkilimiz ilk başvurusunu 12.12.1981'de yapmıştır. Aradan beş yıl geçtikten sonra nasıl kovuşturmaya yer olmadığına karar verebiliyorsunuz?"

Evet, askeri savcının, en azından "bir insan neden bu hale geldi" diye diye herhangi bir araştırması ya da soruşturması yok. Ama, tüm bu soruları soran Avukat Mihriban Kırdök hakkında bir soruşturma açılması istemi var. Askeri Savcı Muhteşem Savaşan, İstanbul Barosu'na yaptığı başvuruda, "Avukat Kırdök'ün itiraz dilekçesinde yetki sınırlarını aşarak bunu suistimal ettiğini, savcılık makamını, delilleri birtakım nedenlerle gizleyip karattığını ve görevini savsakladığını, kısaca küçük düşürmeye çalıştığını" ileri sürüyor.

Bayrak'ın dosyası şu anda Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığında incelemede. Ancak henüz bir yanıt alınabilmiş değil. Ailesi, felçli ve yarı hafızası kaybolmuş durumdaki çocuklarının her duruşmasında tahliye bekliyor. Her şeye karşın umutlular.

Avukatları Mihriban Kırdök "Bu umudu onların elinden almak mümkün değil," diyor. ●



"İşkenceciler cezalandırılmıyorsa, demek ki bu memlekette demokrasi yok..."

Gördüğü ağır işkenceler karşısında sağ yanı felçli hale gelen ve hafızasını yarı yarıya kaybeden Hasan Bayrak'ın babası ile konuştuk. Oğlu ile aynı adı taşıyan Hasan Bayrak ile görüşmemizi aşağıda sunuyoruz:

GÜN-Oğlunuz Hasan Bayrak'a işkence yapıldığını ne zaman öğrendiniz?

BAYRAK-Oğlum gözaltına alındıktan sonra yaklaşık altı ay gözetimde kaldı. Ama biz ilk 45 gün içinde onun izine rastlayamadık. Sürekli olarak birinci şubeye gidiyorduk ama bize bu isimde herhangi bir tutuklu yok diyorlardı. Çamaşır götürdük, para götürdük, hepsini geri gönderdiler. Sonunda Haydarpaşa Askeri Hastanesine kaldırıldığını duyduk. Hastaneye gittiğimizde oğlum tanınmayacak bir haldeydi. Biz zor tanıdık. Alnındaki beninden tanıdık. Komada yatıyordu. Oysa oğlum alındığında sapasağlamdı.

O anda neler hissettiniz?

Oğlum, bu memleketin bir evladı. Bir suç işlemişse idam mı olur, müebbet mi olur cezasını çeker. Ama mahkemeler varken Türkiye'de böyle işkence yapılması ağırıma gitti, çaresiz kaldık.

Oğlunuza işkence yapıldığını öğrendikten sonra bir takım resmi kurumlara başvurdunuz mu?

Olaydan sonra avukatlarla görüştük. Avukatlarımızın önerileri üzerine işkence soruşturması açılması için savcılıklara dilekçeyle başvurduk. Ancak hiç bir cevap alamadık. Savcı Erdoğan Savaşeri soruşturmayı açmıyordu. Bu nedenle 1. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı'na, Haydar Saltık'a ayrı ayrı dilekçelerle başvurduk. Ama yine bir sonuç alamadık. Oğlum da biraz iyileştikten sonra dilekçe yazdı. Sonunda beş yıl sonra soruşturma açıldı ama şimdi de kovuşturmaya yer yok diyorlar. Peki, benim oğlumu kim bu hale getirdi o zaman?



ILO Genel Konferansı'nda Türk-İş Yönetimi

Bir olanak daha harcandı

ALİ TÜMER

GEÇTİĞİMİZ Haziran ayı içinde, Türkiye-ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) ilişkileri konusunda heyecanlı günler yaşandı. Sendikal Yasaların uluslararası normlara uygun olmaması ve ILO sözleşmelerine aykırılığı nedeniyle 1980 yılından bu yana kuruluşun gündeminde tutulan Türkiye, 6 yıl sonra bu gündemden çıkartıldı. (1) Bu olay ile TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu) ve hükümet, ellerini oğuşturup zafer ilan ederken, Türk-İş yönetiminin ısrarla sürdürdüğü "diyalog ve hükümetle uzlaşma" eğilimi sonucu, işçi sınıfı sendikal yasaların ne denli demokratik ve ILO sözleşmelerine uygun olduğunu öğrendi!

Hükümet ve TİSK, 4-25 Haziran tarihleri arasında İsviçre'nin Cenevre kentinde toplanacak olan ILO 72. Olağan Genel Konferansı'na (2) aylarca önceden hazırlanmaya başladı. Amaçları, demokratik hak ve özgürlüklerin olmaması, anti-demokratik sendikal yasaların yürürlüğe konulması nedeniyle ILO'nun gündemine alınan Türkiye'yi, bu gündemden çıkartmaktı. Önce, ülkemize bir ILO heyeti davet edildi. Bunlar, 2822 sayılı yasanın ülkemizin de imzaladığı 98 sayılı sözleşmeye uygunluğu konusunda bir rapor hazırladı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli ise, 30 Nisan tarihinde ILO Genel Direktörüne bir mektup göndererek, çeşitli taahhütlerde bulundu. (3) Kamuoyuna açıklanmayan bu mektupta, Kalemli şu vaadlerde bulunuyordu:

-Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasasında Türk-İş tarafından önerilen ve hükümetçe benimsenip Başbakanlığın onayına sunulan değişiklik önerileri ILO'ya resmen bildirilecekti.

-ILO Uzmanlar Komitesinin görüşleri doğrultusunda Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası yeniden gözden geçirilecekti.

-Hükümet, 98 sayılı sözleşmenin getirdiği yükümlülükleri, ilkelerine tam uyumu sağlayacak önlemleri alacaktı.

Hükümet ILO atağını büyük bir hızla sürdürüyordu. Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasasına ilişkin Türk-İş önerileri arasından, hükümetin ve işverenlerin de işine gelen bazı maddeler acil olarak yasalaştırıldı.

İktidar bu girişimlerde bulunurken TİSK de boş durmuyor ve sendikal yasaların hazırlanmasında büyük emeği geçmiş (!) bazı "bilim adamları" na sendikal yasaların ne kadar demokratik olduğuna ilişkin bir broşür hazırlattırıyordu. Bu broşür gereken kolaylığı ve yararı sağlamak üzere 3 dile birden çevrilmişti.

ILO'DA MİLLİ BİRLİK VE MUTLU BERABERLİK

ILO statüsünden doğan hakkını kullanarak 1 Mayıs 1986'da Başkanlar Kurulu kararıyla hükümeti örgüte şikayet eden (4) Türk-İş üst yönetimi, hükümetin kendi önerilerinden bazılarını yasalaştırması karşısında o zaman da rehavete girmişti. Oysa anılan Başkanlar Kurulu bildirisinde, hükümetin, geçen ILO toplantısından sonra ve 72. Genel Konferans öncesi manevralarına dikkat çekilmişti.

Türk-İş yönetiminin bu aymazlığı, örgütün 72. Genel Konferansı'nda artarak sürdü. Kalemli'nin ILO'ya yazdığı taahhütlerle dolu mektup, Şevket Yılmaz'ı ziyadesiyle sevindirmişti. Konferansta konuşan Yılmaz, Türkiye'nin ILO gündeminden çıkartılmasını olumlu bularak, "hükümetin, bizim önerilerimiz yönünde hareket etmekten başka çaresi yok." diyecek denli uyku haline geçmişti. Hem de Başkanlar Kurulu kararının üzerinden bir ay geçmeden ve mevzuatta, demokratik anlamda hiçbir değişiklik bile olmadan. (5) Ancak, kolayca anlaşılacağı gibi, Kalemli'nin mektubu ILO'da manevra alanı sağlamak için yapılmış bir girişimdi ve amaç ILO'yu yanıltarak, Türkiye'nin gündemden çıkartılmasıydı. Nitekim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı daha sonra Anadolu Ajansı'na yaptığı açıklamada, örgüte hiçbir taahhütte bulunmadıklarını belirterek, "Biz zaten taviz vermeyiz" biçiminde konuşmaktan çekinmiyordu. (6) Bu sözler, ülke çapında sendikal haklara karşı saldıranların, uluslararası alanda da ne kadar pervasız olduklarını bir kez daha açıklıkla gösteriyordu.

ILO RAPORLARINDA TÜRKİYE VE SENDİKAL ÖZGÜRLÜKLER

Çalışma yaşamının insanileştirilmesi amacıyla kurulan Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organisation)-ILO, Birleşmiş Milletler'in özel uzmanlık kuruluşu olup Versailles Barış Antlaşması çerçevesinde, 1919 yılında kuruldu. Kuruldugu günden bu yana çalışma yaşamının alt sınırlarını belirleyen 158 sözleşme oluşturarak, üyelerin onayına sunan ILO, tüm çalışma-

ILO 4. Avrupa Bölge Konferansı

Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun 4. Avrupa Bölge Konferansının 15-22 Eylül 1987'de, Cenevre'de toplanması kararlaştırıldı. Konferansta demografik gelişmeler ve sosyal güvenlikle eğitim ve teknolojik gelişmeler gibi konular ele alınacak. ILO'nun son Avrupa toplantısı Mart ayında Cenevre'de yapılmış ve bir "İstihdam Komisyonu" kurulması kararlaştırılmış, ABD delegasyonu bu öneriye çekince koymuştu.

rına, hükümet-işçi-işveren üçlüsünün eşit olarak katıldığı tek kuruluştur.

Sözleşmeyi onaylayan her ülke, bu konuda ILO'ya yıllık raporlar vermekle yükümlüdür. Taraflardan herhangi birisi, onaylanmış bir sözleşmenin uygulanması konusunda ilgili hükümeti ILO'ya şikayet edebilmekte, buna dayanarak da sözleşme ilkelerinin uygulanması sağlanmaktadır.

Türkiye, ILO'ya 1932 yılında Mustafa Kemal'in imzasıyla üye oldu ve ilişkiler, o günden bu yana hep sorunlu olarak sürdü. Ülkemiz, şimdiye değin ILO'nun belirlediği ilkeler ve kurallara ilişkin hazırlanan 158 sözleşmenin yalnızca 28'ini imzaladı ki, bu rakam diğer ülkelerin imzaladıkları sözleşme sayılarının yanında çok düşük kalmaktadır.

1961 Anayasası ile getirilen demokratik hakve özgürlüklere koşut olarak yeniden düzenlenen sendikal yasalar, ILO ilkelerine daha uygun düşüyor ve nisbi bir uyum ortaya çıkıyordu. Bu durum, bilindiği gibi 12 Eylül 1980'e kadar devam edebildi. 1980 yılında temel hak ve özgürlüklerin yanında sendikal hakların da askıya alınması sonucu, ILO Türkiye'yi yeniden gündemine aldı.

Haziran 1984'de toplanan ILO 70.Genel Konferansı, yürürlüğe giren yeni çalışma mevzuatının, Türkiye'nin de onaylamış olduğu 98 sayılı sözleşmeye aykırı olduğunu açıkladı. (8) Yine, kuruluş tarafından hazırlanan raporda, Sıkıyönetim Yasasına dayanılarak 5000'i aşkın kişinin işine son verilmesinin, Türkiye'nin de imzaladığı, iş ve meslek bakımından ayrımı yasaklayan 111 sayılı sözleşmeye aykırı olduğu belirtildi.

Kuruluşun 12-16 Kasım 1984 tarih ve 237 sayılı raporunda Türkiye'deki çalışma mevzuatının ILO ilkeleri ile çeliştiği, Anayasa'nın çeşitli hükümlerinin anti-demokratik olduğu belirtilerek; sendika yöneticisi olmak için en az 10 yıl bilfiil çalışmış olma şartı, sendikaların siyasal faaliyette bulunmalarının tümüyle yasaklanmış olması, grev hakkına getirilen kısıtlamalar anti-demokratik düzenlemeler arasında sayıldı. Böylece, 2821 sayılı yasanın 3,9,14 ve 21. maddeleri ile 2822 sayılı 12,13,14,25,31,52,55,72 ve 81. maddeleri ILO ilkelerine aykırı bulundu. (9)

O günden bu yana ülkemizde hiçbir şey değişmemiş ve sendikal hak ve özgürlükler açısından en küçük bir gelişme bile sağlanmamışken, Prof. Münir Ekonomi ve Prof. Kemal Oğuzman gibileri TİSK'e destek vererek (TİSK'den destek alarak diye de okunabilir) yasaların ILO ilkelerine uygun olduğunu savunabiliyorlardı. Hükümet, kuruluşun 237 sayılı raporunda dile getirilen hiçbir konuda taahhütte bulunmayacağını, taahhütlerini bile yerine getirmeyeceğini açıklıyordu.

Ya Türk-İş üst yönetimi ne yapmıştı?

Türk-İş yönetimi, hükümet ve TİSK'in tutumu karşısında kararlı bir tavır gösteremezken, 1 Mayıs 1986 tarihli Başkanlar Kurulu kararını da hiçe sayarak hükümetin tuzağına düşmüştür. Ya da bu tuzağa bile bile düşmüş görünmüştür. Ama, amaç ne olursa olsun, Türk-İş üst yönetimi, konferans öncesinde ve sonrasında izlediği gevşek tutumla, organ kararlarına uymamakla, uzlaşma yolunu her zaman tercih edeceğini, diyalog politikasından da yalvar-yakar politikasını algıladığını bir kez daha göstermiştir. ●

(1) Tercüman Gazetesi, 14.6.1986
(2) ILO'nun yasama organı niteliğindeki Genel Konferans, her üye ülkeden bir işçi, bir işveren ve iki hükümet temsilcisinden oluşuyor.
(3) Cumhuriyet Gazetesi, 17.6.1986
(4) Türk-İş Başkanlar Kurulu Bildirisi, 1 1 Mayıs 1986
(5) Cumhuriyet Gazetesi, 14.6.1986
(6) Cumhuriyet Gazetesi, 21.6.1986
(7) Uluslararası Çalışma Teşkilatı, (ILO)-Türkiye Tarafından Onaylanan Sözleşmeler, Türk-İş Yayınları, No. 137.
(8) PSI/INFO Türkçe Bülteni No.1
(9) A.g.y.

DEMOKRASİ VE CEPHE SORUNU

13. sayfadan sürüyor...

minin demokratik yönde gelişmesi yine aynı koşula bağlı kalacaktır. Hatta sol güçlerle cephe birliği oluşturmayan bir sosyal demokrat iktidarın çok kısa ömürlü olacağı da, rahatlıkla söylenebilir.

Sosyal demokrasinin kendi dışındaki sola karşı bilinen ikircikli tutumu, kimi zaman onu yok ya da karşıt sayması zihinleri kurcalıyor. Sosyal demokrasinin de içinde yeraldığı geniş bir demokrasi cephesi nasıl oluşacak? Demokratik iktidarı böyle bir cephe gerçekleştirebilir mi? Sosyal demokrasinininin uzlaşmacı ve belirsizliklerle dolu programı antitekel savaşımı engellemez mi? Bu sorulara ancak genel yaklaşımlar getirilebilir. İlkin sosyal demokrasinin eylem programını ve savaşım hattını demokrasiden ve bağımsızlıktan yana netleştirebilecek faktör, onun kendi iç dinamiğinden çok sol bloğun gücü ve etkisi olacaktır. Buna bağlı olarak sosyal demokrasinin şu andaki kimi olumsuz görünümlerinden paniğe kapılmak yersizdir. Şöyle ki, sosyalist eğilimli çevrelerden bir bölümü, bugünkü koşullarda, sosyal demokrasinin koşulsuz desteklenmesini bile demokrasiye geçiş için yeterli sayıyor. Oysa bir sol bloğun siyaset sahnesinde varlığı ve güçlenmesi çok şeyi ciddi biçimde değiştirecektir. İkinci olarak, demokratik bir iktidarın antitakel köklü dönüşümlere mi yöneleceği, yoksa baskılar karşısında uzlaşmacılığı mı seçeceği, yine politik güç dengesine bağlıdır. Bugünkü güç dengeleri dikkate alınırsa, demokratik bir iktidar ortaklığına katılma olasılığı olanların hepsinin kabul edilebileceği gerçekçi bir program, kaçınılmaz biçimde ılımlı karakter taşıyacaktır. Bu platform üzerinde, içinde sol güçlerin de erteleme anlamına gelen, emperyalizmle ve tekellere karşı ödünlerle dolu bir programla demokrasinin kalıcı zaferi yolunda ilerleyemez. Böylesi koşullarda sol bloğun tarihsel görevi, güçlendirmek, kitlelerle bağlarını sağlamlaştırmak ve sözkonusu iktidarın programını ve niteliğini antitekel, antiemperyalist doğrultuda etkilemeye ve değiştirmeye çalışmak olacaktır.

Her yolun Roma'ya çıktığı gibi, tüm sorunların kilidini de birleştirmek, örgütlenmek, yığınlarla bağlanmak, devrimci bir politikayı yaşama geçirmek açıyor. Bu süreci soğukkanlılıkla ele almak ve devrimci bir atılımın koşullarını yaratmak gerekiyor. ●



GÜN'ün, niteliği ve varlığı geniş kesimlerce bilinmeyen, 14 yıldır Türk-İş'le ortak çalışmalar yürüten ve ülkemizin içinde bulunduğu koşulları değerlendirerek etkinliğini artıran AAFLI (Asya Afrika Hür Çalışma Enstitüsü) üstüne geçen iki sayıda yaptığı kapsamlı yayın etkilerini sürdürüyor. AAFLI ile ilişkileri konusunda, Türk-İş üyesi sendikaların bir bölümünün görüşlerini geçen sayıda yayınlamıştık. Bu sayıda da dört sendika genel başkanının görüşlerini yayınlıyoruz.

1. AAFLI ile sendikanızın ilişkisi var mı? AAFLI'yı nasıl değerlendiriyorsunuz?

2. AAFLI ile ilişki kurmak, sendikal alanda uluslararası ilişki ve dayanışma sayılabilir mi?

Harb-İş Genel Başkanı Kenan Durukan

1. Sendikamızın AAFLI ile direkt hiçbir ilişkisi olmamıştır. AAFLI'nın Türkiye'de faaliyete başlamasından uzun yıllar sonra, 1983'ten sonra Türk-İş'in AAFLI ile ortaklaşa düzenlediği eğitim çalışmalarına, sendikamızdan belli sayıda kursiyer iştirak ettirilmiştir. Sendikamız kendi imkanlarıyla eğitim çalışmasını en etkili düzeyde uygulamaktadır. Türk-İş/AAFLI ortak çalışmalarına uzun süre katılmamamız Türk-İş bünyesinde, gerekse seminerlerin yapıldığı bölgelerde bir eksiklik olarak değerlendirilmeye başlandı. Sendikamız yetkili organları AAFLI ile ilgili CIA örgütü olma yolundaki iddiayı değerlendirdi. ABD'nin bütün geri kalmış ve kalkınmakta olan ülkelerde bir istihbarat açığının yada eksikliğinin bulunmasının mümkün olmadığı, dolayısıyla AAFLI'nın böyle bir amaç taşısa bile salt seminer çalışmalarıyla "muzır" faaliyet unsuru olabilmesini mümkün görmekteyiz.



2. Elbette direkt olarak sendikalarla uluslararası alanda ilişkiden yanayız. AAFLI'nın fonksiyonu ve statüsü çok farklı. Görüntüsü Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu AFL-CIO'nun bu bölgede sendikal dayanışma amacını taşıyan ve eğitim çalışmalarını finanse eden bir örgütü, kolu. AAFLI'nın görevi Türkiye'de sendikal hak ve özgürlükler için uğraş vermek değildir. Ama bu yönde sendikal hak ve özgürlükleri korumanın yollarını gösterici eğitim yapabilir. Ancak çalışmaların yönü böyle değildir. Bunun kusuru ise AAFLI'nın değildir. AAFLI ile ortak eğitim programlarını düzenleyen kafadır sorun.

Türkiye'de bugün hiçbir sendikanın, biraz da şaibeli olan bir kurumdan mali yardım almaya ihtiyacı yoktur. AAFLI ile ortak seminer düzenlemem. Bana da geldiler birkaç defa, istek geldi, yapmadık.

Hava-İş Genel Başkanı İbrahim Öztürk

1. Bizim AAFLI ile Yeşilköy'de kurulu 2000 üyeli bir tüketim kooperatifi konusunda işbirliğimiz bulunmaktadır. Hava-İş Koop. adlı kooperatifimizin amacı üyelerimizin gıda gereksinmelerini en ucuz biçimde karşılamaya yöneliktir. Yaklaşık 24 milyon lira sermaye ile kurulan bu kooperatifin kuruluşunda AAFLI'dan paketleme konusunda



yüzde 2,5 faizle 15 milyon lira kredi aldık. Bu borcumuz henüz ödenmedi ve 100 bin liralık taksitler halinde ödemeye devam edeceğiz. Bunun karşılığında AAFLI'nın Türk-İş gözetiminde düzenlediği "Kooperatiflerin toplumsal yaşamdaki yeri ve yararları" ve benzeri konulardaki seminer çalışmalarına üyelerimizi gönderiyoruz.

Ancak, biz bu ilişkiyi mesafeli tutmak ve fazla boyutlandırmak istemiyoruz. Ülkemiz nasıl Dünya Bankasından kredi alıyor ve içişlerine karışılmasına karşı çıkıyorsa, biz de o şekilde içişlerimize karıştırmak istemiyoruz AAFLI'yı.

Dünya geneline baktığımızda iki ekonomik sistemin varolduğunu görüyoruz. Birincisi kapitalist sistem, diğeri de sosyalist sistemdir. AAFLI'da kapitalist sistemin egemen olduğu bir ülkenin, kuruluşu olup, amacı ve neyi savunduğu meydandadır. Dolayısıyle bu kuruluştan 1980 sonrası bir dayanışma beklemek zaten mümkün değildir. Ancak, biz yine de diyalogdan, belirli çerçeveler içinde ilişkiden yanayız. AAFLI benim eğitimime karışmadığı, tepeden inme bir eğitimcilik anlayışını egemen kılmak istemediği sürece onunla işbirliği yapılmasında bir sakınca görmüyoruz.

Dok Gemi-İş Genel Başkanı Nazım Tur

1. Bizim AAFLI ile hiçbir ilişkimiz bulunmamaktadır. Biz Uluslararası Metal Sendikacıları Fedeasyonu (IMF)'na bağlı bir sendikayız. Ancak bu arada şu hususu belirtmek isterim. AAFLI'nın bağlı olduğu sendikal kuruluşun, AFL-CIO'nun etkinliklerini izlemek üzere Amerikan Haberler Ajansı (USIS)'nın davetlisi olarak Amerika Birleşik Devletleri'ni Türk-İş heyeti ile birlikte ziyaret ettik. Orada AFL-CIO'yu izledik. Gördük ki, ABD'de bizim anladığımız manada bir sendikacılık anlayışı yok. Çünkü AFL-CIO, ekonomik anlamda güçlü fakat tabandan kopuk bir sendikacılık yapıyor.

2. Bu sorunuzun yanıtını da yukarıda ifade ettiklerime bağlı olarak vermek mümkün. AFL-CIO ve kendi kuruluşu olan AAFLI'nın önce kendi ülkesinde sendikacılık ruhunu yayması ve güçlendirmesi gereklidir. ABD de yaptığımız incelemelerde 22 eyalette hiçbir sendika bulunmadığını öğrendik. Şimdi, bizler beğenmediğimiz 2822 sayılı yasayı onlara gönderelim diyoruz. Dolayısıyla AAFLI'nın 1980'den sonra ülkemiz sedikacılarıyla dayanışmaya girmesini beklemek hayal olurdu. Desteklen memesi zaten olağandır ve hiçbir faydası da yok.

BASİSEN Genel Başkanı Metin Tiryakioğlu

1. BASİSEN İLE AAFLI arasında bugüne kadar doğrudan ya da dolaylı olarak herhangi bir ilişki sözkonusu olmamıştır. Ancak, üyesi bulunduğumuz Türk-İş ile AAFLI'nın birlikte düzenlediği birkaç seminere sendikamızın konuyla ilgili birimlerinden görevli arkadaşlarımız izleyici olarak katılmışlardır.

2. AAFLI ile ilişkinin uluslararası ilişki sayılıp sayılamayacağını, ilişki kuran sendikaların yanıtlamasının daha doğru olacağını sanıyorum. Bizim politikamız çerçevesinde FIET gibi direkt işkolumuzu ilgilendiren uluslararası kişiliği belli kuruluşlar yeğlemektedir. Keza, FİET'e üyelik konusundaki çabalarımız üyeliğimizin gerçekleşmesi şeklinde bugünlerde sonuçlanma aşamasındadır.

ICFTU uluslararası bir sendikal kuruluş olarak çok doğal olarak, en azından belli ölçülerde objektif olmak ve doğaldır ki çalışanların ve işçi haklarının yanında tavır almak zorundadır. Bu açıdan ICFTU'nun yaklaşımını doğal karşılıyoruz. Ancak, AAFLI ABD'den finansal destek gören bir kuruluş olarak, ABD'nin uluslararası politikasına paralel olmak zorundadır. Bu anlamda ABD'nin 12 Eylül sonrasındaki tavrı ile AAFLI'nın tavrı benzeşme göstermektedir. Kuşkusuz bu da AAFLI'nın bağımsız bir kuruluş olmamasından kaynaklanmaktadır.

Sendika işyeri temsilcileri seçimle belirlenmelidir

Güçlü işyeri sendika temsilcilikleri ağı ile örülmüş sendikal yapılar; gücünü işyerlerine dayayan sendikaların gelişmesine serpilmesine yol açacaktır. İşte bu, ekonomik-demokratik mücadele örgütleri olan sendikaların, işlevlerini her hal ve şartta yerine getirebilmelerinin yolunu bulmanın temel koşullarından birisidir.

CAN ÖZ

"TEMSİLCİLER önceki yasalarda "işçi temsilcileri" olarak yer alıyordu ve seçimle görevlendiriliyordu. Şimdi sendika temsilcileri oldu, seçim kaldırıldı. Demokratik sendikacılığın bir gereği olarak, sendikalar, yapacakları atamalarda o işyerinde işçinin güvenini kazanmış, onların isteklerine uygun kişileri temsilci olarak atamalı. Yasalardaki bu hükümlerin değişmesi isteniyorsa, seçime ilişkin, kırtasiyesi çok bunaltıcı seçim hükümleri de değiştirilmelidir. Hakim gelecek önceden bildirilecek v.b. Yasadaki sınırlamalar seçimin gerçekleşmesini zorlaştırıyor.

Bu sözler; GÜN'ün 1986 Şubat sayısında yayınlanan ve Türk-İş üyesi, ülkemizin büyük sendikalarından birisinin üst düzey yöneticilerinden biri ile yapılan söyleşide yer almıştır.

Bu görüş ve değerlendirme tümü ile yanlıştır. Yanılgıdır.

Neden yanılgı veya yanlış olduğunu inceleyelim. Gerek 274 sayılı sendikalar yasasında ve gerekse bugün yürürlükte bulunan 2821 sayılı sendikalar yasasında "temsilciler", "işyeri sendika temsilcileri" olarak belirlenmiştir. Yani "önceki yıllarda işçi temsilcileri olarak yer alıyor" değillerdir.

Yasal ifadesi bir yana, işlevleri de, işyerinde sendikanın temsilcisi olmalarını gerektirir. Sendikaların, fabrikalara, işyerlerine dayalı halde olmaları veya hale gelmelerinde bu nitelik çok önemlidir. Böylece "sendika" her zaman işyerinde varolabilecektir. İşyeri sendika temsilcisi, sendika ile işyeri ve işçiler arasında "aracı" olan, işçilerle, işveren ve sendika arasında "köprü" görevi gören değil, sendikanın kendisi olacaktır.

"İşçi temsilcisi" ise zaten sendikadır. Sendikanın tüm organları ve görevlileridir. İşyeri sendika temsilcisine "işçi temsilcisi" anlayışı ile bakmak, yukarıda belirtilmeye çalışılan anlayışın kavranamaması temsilci ile sendikayı birbirinden ayrı görme, aralarındaki ilişkiyi bütünsellik olarak değil, ayrı işlevlerin ilgisinin, ilişkisi gibi görme yanlışını ve tehlikesini içinde taşır.

Bugün yürürlükte bulunan 2821 sayılı sendikalar yasasının pekçok kısıtlamalar getirdiği bilinen bir gerçektir. Bu durum bir yana 2821 sayılı yasanın işyeri sendika temsilcilerinin seçimle belirlenmesini yasakladığı yada güçleştirdiği savı doğru ve geçerli değildir.

274 sayılı yasanın 20, 2821 sa-

yılı yasanın 34. maddeleri "işyeri sendik temsilcilerinin" sendika tarafından atanacaklarını hükme bağlamıştır. Bu anlamda aralarında fark yoktur. Bu aynı zamanda yukarıda belirtilmeye çalışılan "sendikanın temsilcisi" olma gereği ile de uyumludur.

Sorun, sendikaların atama hakkına sahip olmasının doğal olduğu temsilcilerini atarken, bunların nasıl belirleneceğinde toplanmaktadır.

Ülkemizde, demokratik kitle ve sınıf sendikacılığının temsilcisi olan DİSK ve bağlı sendikaların da bu sorun "demokratik"lik gereğine uygun olarak çözümlenmiş ve gelenekleşmiştir.

Buna göre sendika, atayacağı işyeri temsilcisini işyerinde yapılan seçimle belirlemekte ve seçilen işçiyi atamaktadır.

Bugün de bu yöntemin uygulanmasından yasal bir kısıtlamadan söz edebilmesi olanağı yoktur.

2821 sayılı yeni sendikalar yasası ile sendikalarda bazı seçimlerin yargı denetiminde ve oldukça kırtasiyeye yolaçan yöntemle yapılması kuralı getirilmiştir. Ancak bu seçimler yasanın 14. maddesinde belirtildiği üzere zorunlu organlara delege yada üye seçimini kapsamaktadır.

Yine yasanın 9. maddesi ise, zorunlu organları, genel kurul, yönetim kurulu, denetleme kurulu ve disiplin kurulu olarak belirlenmiştir.

Sendikaların organların dışında, sendika işyeri temsilcileri ve kendisinin oluşturacağı herhangi bir kurul yada organ, atayacağı yada getireceği işçileri, seçim yolu ile belirlemesinin bu kurallarla hiçbir ilgisi yoktur.

İşyeri sendika temsilcilerinin seçimle belirlenmesi işleminde, yasanın zorunlu organların seçiminde öngördüğü, seçimin yargı denetiminde yapılması ve diğer kuralları sözkonusu değildir.

Kimi sendika yöneticileri gerçekten bu gerçeği bilmemekte ve yanlış olarak işyeri sendika temsilcilerinin seçimle belirlenmesinin de yasanın zorunlu organlar için öngördüğü sisteme bağımlı olduğunu sanmaktadırlar.

Kimi sendika yöneticileri ise, gerçeğin böyle olmadığını bilmelerine rağmen, yasanın getirdiği bu sisteme sığınarak, işyeri sendika temsilcilerinin seçimle belirlenmesine sırt çevirmemektedirler.

Türk-İş üyesi pekçok sendikada zaten işyeri sendika temsilcilerinin seçimle belirlenme geleneği de yoktur. Böylesi bir yapı üzerine "yasayı yanlış yada kasıtlı yorumlayarak seçimden kaçmak daha da kolaylaşmaktadır.

12 Eylül öncesi DİSK'e bağlı sendikaların üyesi işçiler ise, kendileri için gelenekleşmiş bir yöntem olan işyeri sendika temsilcilerinin seçimle belirlenmesi konusunda, bugün üyesi oldukları sendika yönetimlerini sıkıştırmaktadırlar.

Bu nedenle, kimi Türk-İş sendikalarında eskiden DİSK'e bağlı işyerlerinde işyeri sendika temsilcileri seçimle belirlenirken, ötedenberi kendi üyelerinin bulunduğu işyerlerinde yine eskisi gibi seçimsiz atamalar yapılmaktadır. Aynı sendikada iki yöntem birarada uygulanmakta, uygulanabilmektedir.

12 Eylül sonrası toplumun bilinçli ve sistematik biçimde "depolitize" edilmeye çalışıldığı ortadadır. Her alanda emekçi örgütleri için katılımcılık yolları tıkanmaya çalışılmıştır. Temel hak ve özgürlüklere büyük kısıtlamalar getirilmiş özü yok edilmiştir.

Böylesibir çerçevede işyeri sendika temsilcilerinin seçimle belirlenmesi, yalnızca sendika içi demokrasinin geliştirilmesi işlevinin çok daha ilerisinde işlevler görecektir.

Demokrasi mücadelesinde işyerlerinde başlayacak olan tartışma; gerçekleri arama, bulma ve giderek çözüm yollarına yönelmenin ilk adımlarını oluşturacaktır.

Unutulmamalıdır ki seçim olayı içerisinde yarışmayı taşır.

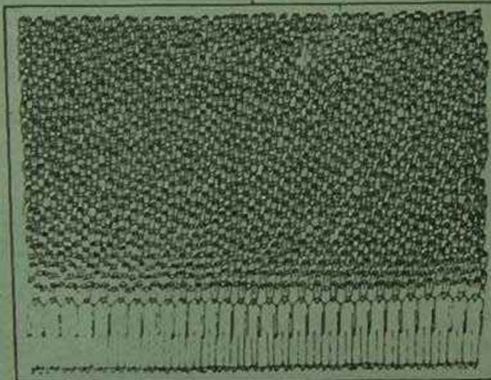
Doğruya, güzele ve gerçeğe bayrak açan yarışmalar tüm engelleri aşarak amaçlarına ulaşırlar. Ekonomik kazanımlar elde edebilme ise bu yarışın çizgisinde doğal olarak yer alan noktalar olacaktır.

Güçlü işyeri sendika temsilcilikleri ağı ile örülmüş sendikal yapılar; gücünü işyerlerine dayayan sendikaların gelişmesine, serpilmesine yol açacaktır.

İşte bu, ekonomik demokratik mücadele örgütleri olan sendikaların, işlevlerini her hal ve şartta yerine getirebilmelerinin yolunu bulmanın temel koşullarından birisidir.

İşyeri sendika temsilcilerinin seçimle belirlenmesi mücadelesi işçiler için çok önemli bir görevdir. ●

FERRUH DOĞAN





Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik

"Siyasi partilerle sendikalar arasında işbirliği yapılmalı.."



Hak-İş'i iki safhada mütalaa ediyoruz: 1976-80 arasındaki dönem ve 80'den bugüne kadar uzanan dönem. 1980'den bu yana MSP yoktur, ama Hak-İş vardır, kendi gücüyle, planıyla, programıyla... Yönetimdeki arkadaşlar bir partiye sempati ya da antipati duyabilir, ama herhangi bir parti ile Hak-İş arasında herhangi bir bağ kurulamaz.

Hak-İş (Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu) 1976 yılında İkinci Milliyetçi Cephe Hükümeti döneminde kuruldu. Hak-İş'e bağlı olarak bugün 6 sendika bulunuyor. Bunlar: Özdemir-İş, Öz İplik-İş, Öz Gıda-İş, Hizmet-İş, Öz Ağaç-İş ve Hak Tarım-İş. Bu sendikaların Türkiye düzeyinde 70 şubesi bulunuyor. Çalışma Bakanlığının yayınladığı Ocak 1986 izhalleri istatistiğine göre, Hak-İş'e bağlı 6 sendikanın 145.197 üyesi var. Aynı zamanda Öz Gıda-İşGenel Başkanı da olan Hak-İş genel başkanı Necati Çelik sendikal anlayışlarını ve güncel sendikal sorunlar üzerine görüşlerini anlattı. Arkadaşımız Sabahattin Şen'in yaptığı görüşmeyi sunuyoruz.

Gün: Hak-İş 1976 yılında ikinci MC döneminde kuruldu. Kamuoyunda şöyle bir izlenim var: Hak-İş'i o dönem hükümet ortağı bulunan MSP kurdurdu ve Hak-İş MSP'nin doğrultusunda faaliyet gösteren, dini düşüncelere ağırlık veren bir sendikadır. Bu düşünceye katılıyor musunuz? O günden bu yana Hak-İş'in sendikal anlayışında bir değişiklik oldu mu?

Çelik: Hakikaten o günün siyasi istikrarsızlığı Hak-İş'in kuruluşunda da etkili oldu. 1980'e kadar bir noktada söylediğiniz görüntüyü Hak-İş muhafaza etti ve 1980'lere geldi. Bunu söylerken o günkü yönetici arkadaşlarımı eleştirmek istemiyorum. Siyasi istikrarsızlık her yerde görülüyordu, diğer konfederasyonlarda da. O günkü şartlarda normal olan o idi belki de. Biz bugünkü Hak-İş yöneticileri olarak temelde şunu söylüyoruz: 1970'lerde Hak-İş'in kamuoyunda bıraktığı görüntü yanlıştı, diğer konfederasyonlarında. Yalnız şunu belirtmekte yarar var; sendika-siyasi parti dayanışmasına karşı değilim. Bu iki kuruluşun içiçe çalışmasına karşıyım. Bazı noktalarda sendika ile siyasi partinin güçbirliği yapmasına katılıyorum. Böyle bir çalışma, demokrasinin gelişmesine de katkıda bulunacaktır. Siyasi partilerle sendikalar arasında felsefe birliği, işbirliği yapılmalı.

Hak-İş'i iki safhada mütalaa ediyoruz: 1976-1980 arasındaki dönem ve 1980'den bugüne kadar uzanan dönem. Bugün, sizin yukarıda çizmeye çalıştığınız görüntüyü silmeye çaba gösteriyoruz. Öyle sanıyorum ki, bunda başarılı da olundu. 1980'den bu yana MSP yoktur, ama Hak-İş vardır, kendi gücüyle, planıyla, programıyla... Yönetimdeki arkadaşlar herhangi bir partiye sempati ya da antipati duyabilir. Ama, herhangi bir parti ile Hak-İş arasında herhangi bir bağ kurulamaz.

Gün: Hak-İş olarak temel sendikacılık anlayışınızı kısaca özetler misiniz?

Çelik: Temel sendikacılık anlayışımız, demokratik kitle sendikacılığıdır. Teşkilata bu görüşü hakim kılmaya çalışıyoruz. Temelde her düşünceye hürmetkarız. Her düşüncenin bünyemizde bulunmasında bir mahzur görmüyoruz. Ancak, başta yönetim olmak üzere, hiç kimsenin kişisel düşüncesini teşkilata veya sendika hayatına egemen kılmasına da müsaade etmeyiz. Öncelikle, sendikaların ekonomik baskı grupları oldukları düşüncesinden hareket ediyoruz. Bu noktada Hak-İş yönetimi olarak, herkesi yanıltacak ölçüde müsamahakarız. Hiçbir arkadaşın kendi siyasi düşüncesini teşkilata egemen kılmasına müsade etmeyiz. Bugünkü koşullarda bunu düşünüyoruz. Önümüzdeki yıllarda şartlar değişirse Hak-İş yeni bir fonksiyon üstlenebilir. Mesela siyaset yasağı kalkarsa mesele yeniden düşünülebilir.

GÜN: Sendikaların içinde bulundukları çıkmaz, kamuoyunda herkesçe biliniyor. Bu olumsuzlukların giderilebilmesi, işçi yararına kimi düzenlemelerin yapılabilmesi, kaybedilen hakların geri alınabilmesi ve korunabilmesi için nasıl bir demokratik mücadele yürütülmelidir?

Çelik: Bugünkü parlamentodan sıkıntıların giderilmesi için bir adım atılacağına inanmıyoruz. Aksine, sendikalar üzerindeki baskı çemberi daraltılmaya çalışılacaktır. Ne yapmak gerekiyor? Temel inancımız, hiçbir güç millete rağmen varolamaz. İşte Marcos, işte İran Şahı... Hak-İş olarak çalışma hayatının sıkıntılarını tabana indirmek ve çalışanların bütününe anlatmak, kabullendirmek istiyoruz. İmkanlar ölçüsünde seri kapalı ve açık hava top-

lantıları yapacağız. Öyle inanıyorum ki, çalışanlar ordusu meseleleri ne zaman algılarsa, işte o zaman çalışma hayatı sıkıntıdan kurtulur.

GÜN: Demokratik mücadele yöntemi olarak açık hava mitinglerinin de yapılması gerektiğini söylediniz. Peki, Türk-İş'in İzmir Mitingine niçin karşı çıktınız?

Çelik: Çalışma hayatındaki sıkıntıların sorumlusu öncelikle, hükümet değil, Türk-İş'dir. Bu sorumluluğu taşıyanların düzenlediği bir toplantıya karşıyız. Türk-İş bu tür toplantıları işçiyi uyutmak için yapıyor. O toplantıda işçiler konuşturulmadı. Türk-İş yönetiminin işçilikle ilgisi yoktur. Türk-İş'in zihniyeti; zevahiri kurtarmak, teslimiyetçi, hak alma ve arama müesseselerinin istenilen anlamda çalıştırılmadığı, buyruklara boyun eğen, işverenlerin telkinleriyle amel eden bir zihniyettir.

GÜN: DİSK'in bugünkü hukuki durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Çelik: Temel düşüncemiz, cezaların şahsiliği prensibidir. Birilerinin işlediği suçtan dolayı başkaları yargılanamayacağı gibi, yine bazı kimselerin işlediği suçlardan tüzel kişiliklerin sorumlu tutulmaması gerekir.

GÜN: AAFLI (Asya - Amerika Hür Çalışma Enstitüsü)'nın Türkiyedeki faaliyetleri ve Türk-İş ile işbirliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çelik: AAFLI'nın CIA güdümünde bir kuruluş olduğunu herkes biliyor. Türk-İş'in de kurulduğundan bu yana çalışmalarına CIA'nın şöyle veya böyle karıştığı kanaatindeyiz. Türkiye'deki işçi kuruluşlarının uluslararası münasebetlerde bulunmalarına ve resmi ilişkiler kurmalarına karşı değiliz, hatta taraftarız. Ancak, içişlerimize başka kuruluşların karışmalarına da karşıyız.

GÜN: İşçilerin çıkarlarının daha iyi korunabilmesi için sendikal birliğin sağlanması, bunun olmadığı yerde en azından sendikal dayanışmanın gerçekleştirilmesi gerekir. Türk-İş'i bir de bu açıdan değerlendirirsek...

Çelik: Tek sendika, tek konfederasyon ilkesi bize göre yanlış. Bugünkü yasalardaki düzenlemelerle de güçlü sendikacılık değil, dikta sendikacılık olur. Türk-İş ile birlik ve dayanışmaya gelince... Türk-İş'in zihniyeti değişmedikçe birlik ve dayanışma olmaz. Önce kafalarda, düşüncelerde devrim yapılması lazım.●

Çukobirlik'de neler oluyor?

YAKLAŞIK 3000 işçinin çalıştığı Çukobirlik Üretim Tesisleri, son yıllarda ilginç gelişmelere sahne oluyor. Çukobirlik'de işçilere uygulanan baskı ile 800'den fazla işçinin işten atıldığı ve göstermelik sınavla yüzlerce MHP'li militanın işe alınması sonucu dürüst, üretimden yana işçilere fabrikaların yaşanmaz hale getirildiği öne sürülüyor.

Ancak gelişmeler bu kadarla da kalmadı. İşten çıkarmak için geçerli neden bulamadıkları Eski işçilere yönelik psikolojik baskıların yanı sıra, işe yeni alınan ve yönetimin desteklediği militan kadrolar giderek işi aktif saldırı biçimine de dönüştürdüler. Son yaşanan bir olay ise oldukça düşündürücüydü.

Önceleri bu saldırganlarla birlikte olan, ancak sonradan aralarından ayrılan Ziya Bulut adlı işçi odasına giren 6 kişi tarafından dövüldü ve bu olay savcılığa iletildi. Genel Müdürlüğün bu konuda hiçbir güvenlik önlemi almadığı bildiriliyor. Kaldı ki, alınsa da değişen bir şey olmayacaktı; çünkü, fabrikada güvenlik personeli olarak çalışanlar yine Çukobirlik yönetiminin işe aldırdığı sağcı militanlardan oluşuyordu. Sonuçta Ziya Bulut adlı işçi fabrikaya sokulmuyor.

KİMLERDİR BU TERÖR HAVASINI ESTİRENLER?

Çukobirlik'de fabrikanın her kademesinde sık sık boy gösteren, yetkisi olmadığı halde istediği her bölüme girip çıkabilen, "Parmaksız" lakaplı kişi kimdir? Hanifi Baysal, Selim Coşkun, Selçuk Haydaroğlu, Arif Barkal ve "Yüzbaşı" kod adlı Mahmut Celalettin Önen kimdir? Hangi davalardan yargılanıp kaçar yıla mahkum edilmişlerdir? Güvenlik soruşturması yapılan, karakol yüzü görmemiş yüzlerce insan işe alınmazken, bu kişilerin güvenlik soruşturmaları yapılmış mıdır? Bu insanlara Çukobirlik'te ne gibi görevler, hangi nedenlerle verilmiştir?

İşletme Müdürü Seçim Ateş'in bu olaylardaki rolü ve yukarıdaki adı geçenlerle ne gibi bir işbirliği vardır? Çukobirlik İplik Dokuma' da sağ kadrolaşmayı, İdari İşler vekili Adnan Ulusoy mu yönlendirmektedir?

Çukobirlik yönetiminin bu soruları yanıtlaması gerekiyor?

Çağdaş Sömürgecilik ve Emperyalist Yayılma Örneği GÜNEY AFRİKA CUMHURİYETİ

Gürhan Uçkan

1250 lira

YENİ ÇIKTI!



YARIN YAYINLARI



Tek isteklerde ederi kadar pul gönderiniz. Tutarı 3000 lirayı aşan istekler yüzde 20 indirimli ödemeli gönderilir.

İsteme Adresi: Asmalı Çeşme Sokak, 14/2 Binbirdirek-İstanbul

KİT'ler korunmalıdır!

KİT'leri ülkenin demokratikleştirilmesi, emperyalist sömürü ilişkilerinin kırılması ve üretim araçlarının toplumsallaştırılmasına giden süreçte değerlendirmek daha doğru olacaktır. Ekonomik işletmelerin tek tek kapitalistlere satılmasına, özellikle yabancı sermayeye devrine, hem ulusal çıkarların korunması, hem de genel demokratikleşme için karşı konulmalıdır.

ŞEFİK ÇALIK

GEÇTİĞİMİZ ay, bira ve çay üretiminin özel sektöre açık tutulmasından sonra sigara üzerindeki tekel de kaldırıldı. Böylece Koç ve Sabancı'nın gizli katkıları ve kamuoyunda yankı bulan parlamento oyunu ile bir trilyonluk pazar yerli ve yabancı tekellerin hizmetine sunulmuş oldu. Bunun sonuçlarının tütün ekicileri için oldukça ağır olacağını söylemek kehanet değildir. Bu gelişme, tütün ekim alanlarının yüzde 70'inin devre dışı kalmasına yolaçacak, 350 bin çiftçi ailesinin geçim kaynağı ellerinden alınacaktır. Sigara üretiminde yabancı tütün kulanımı ve sigara ithali nedeniyle genel ekonominin zarar görmesi de beklenen sonuçlar arasındadır.

Bu arada tekel gibi karlılığı, Amerikan danışmanlık şirketi tarafından belirlenen Türk Hava Yolları Uçak Servisi, Turizm Bankası Otelleri, Yem Fabrikaları, Çimento Fabrikaları, Sümerbank da, bu planın bir sonucu olarak satışa çıkarılacak kuruluşlar listesinde yer alıyor.

Ancak satışı kolaylaştırabilmek için, nasıl bir personel statüsünün uygulanacağı tam anlamıyla belirginlik kazanmamıştır. 8.6.1986 tarihinde çıkarılan Kanun Hükmün-



deki kararname ile getirilen sözleşmeli personel uygulaması ise pek başarılı olmamıştır. Danışman Amerikan firması bu nedenle erken emekliliğin özendirilmesi ya da istifa durumunda kıdem tazminatı ödenmesi yoluyla istihdam fazlasının atılması gibi yeni çözümler önermiştir.

KİT'lerin satışıyla ilgili gerekçelerde bu kuruluşların verimsiz çalıştığından en iyilerinde bile karlılık oranının yüzde 10'ların altında olduğundan, hatta zarar ettiklerinden sözedilmektedir. Dünya Bankası ve IMF de anılan bu kuruluşların bütçe üzerinde yük olduğunu belirtmekte, kredi kullanımına izin verilmemesi için özelleştirmeyi dayatmaktadırlar.

12 Eylül dönemindeki iktidarlar 24 Ocak kararlarına paralel olarak baştan beri KİT'lerin özel sektöre devrini hazırlamışlardır. Ancak kapsamlı bir çözüm bulunmamış, satış istekleri gerçekleşmemiştir. Satışın yöntemlerini yalnızca Amerikan danışmanlık şirketi değil TUSİAD da araştırmıştır. Türk Sanayi ve İşadamları Derneği geçtiğimiz ay "KİT'lerin Halka Satışında Başarı Koşulları" başlığı altında 83 sayfalık bir rapor yayımlamıştır. Bu raporda KİT'leri daha verimli, karlı ve etkin kuruluşlar haline getirmenin yolunun özelleştirmeden geçtiği belirtilmekte, bu amaçla çıkarılacak hisse senetlerinin üçte birinin kuruluş personeline, üçte birinin halka, kalanında özel sektöre satılması önerilmektedir. Kamuoyundaki KİT'lerin 3-5 sermaye grubu yerine halka maledildiğine ilişkin izlenim yaratılması konusunda özenle durulmaktadır. Raporda ayrıca, üçte bir hisseye sahip firmaya yönetimde tümüyle söz sahibi olacağına ilişkin güvence verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Raporda sözedilen önerilerle Amerikan Danışmanlık Şirketi Morgan Guaranty'in önerileri benzerlik taşımaktadır. TUSİAD'ın bu raporu özelleştirme ile ilgili 28 Mayıs 1986 tarihli yasaya rehberlik etmiş, ancak yasada öngörülen uygulamaya henüz tam anlamıyla geçilmemiştir.

Yine de ilk uygulama sonuçları KİT'lerde çalışan 100 bin işçiye kapının gösterilmesi biçiminde olmuştur. Artık 100 bin işçi Amerikan danışmanlık şirketinin önerisiyle çeşitli biçimlerde işten çıkarılacaktır. İşten çıkarılan Sümerbank ve Tekel işçileri şimdiden gazete sütunlarına geçmiştir bile...

Özelleştirme, yerli ve yabancı sermayeye karlı bir alan, Özal hükümetine de rahatlıkla harcıyabileceği tirilyonlarca lira sağlayacak. Ülkeyi 26 milyar dolarlık borç düzeyine yükselten Özal Hükümetinin KİT'leri satışa çıkarması iflas eden Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerdeki işlerini anımsatmaktadır.

Özelleştirme adı altında Türkiye'nin satışa çıkarılması demek olan bu duruma karşı çıkan muhalefetin güçlü tavır aldığı ise söylenemez.

Çalışanları da yakından ilgilendiren bu duruma Türk-İş'in tepkisi de oldukça cılız kalmıştır.

Üzerinde tertipler planlanan KİT'lerin emekçiler açısından önemi neydi?

KİT'LERİN EKONOMİDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

KİT'ler 1933-1939'lu yıllarda Türkiye'nin bağımsız sanayileşme çabasına girmesinde önemli bir rol oynamıştır. Aslında devlet kaynaklarıyla sermaye sınıfının yaratılmasında bir unsur olarak görülen KİT'ler, 1945'li yıllardan sonra burjuvazinin palazlanıp, kendi başına yatırım yeteneğini edinmesiyle birlikte sanayiciye ucuz hammadde sağlamış, özel sektörün nitelikli elemanlarının yetiştirildiği kuruluşlar olmaya dönüştürülmüştür. Bu nedenle iktidarların doğrudan politik müdahalesine uğrayan KİT'lerin işletmecilik kuralları içinde davranacak demokratik bir yapıya dönüştürülmesi çabası engellenmiş, özellikle politik yönlendirmelerle genel işgücü fazlasının istihdamında bir araç olarak görülmüştür. Bütün bu nedenler, KİT'lerin zararlarının büyümesine yol açmış, bu durum genel ekonomi ve bütçe için, bir yük oluşturmuştur.

Ancak KİT'lerin özel ve yabancı sermayeye devrini gündeme getiren neden, bu kuruluşların zararlarının büyümesi değildir. Çünkü iç yapılarında yeni bir düzenlemeye gidilmeden, ucuz hammadde üreticisi olmaktan çıkarılıp, diğer özel sektör işletmeleri gibi piyasa kurallarına göre davranmaları sağlandığında KİT'ler zarar etmekten kurtulmuşlardır. KİT'lerin satılmasındaki amaç 24 Ocak kararları ve bu kararlara uygun liberalleştirme politikalarıyla Türkiye'nin ileri kapitalist ülkelerin sömürü çarklarının bir parçası haline getirilmesidir. Özal hükümeti, ithalatı serbest bırakarak tüm endüstriyi ihracat üzerine kurarak ve yabancı sermayenin her alanda yatırımını teşvik ederek Türkiye'yi belirli sektörlerde uzmanlaşmış, ara ya da hammadde üreticisi bir ülke durumuna dönüştürmeye çalışmaktadır. Bağımsız ekonominin bir unsuru olan ve çoğunlukla temel üretim alanlarında faaliyette bulunan KİT'lerin elden çıkarılarak geleceklerinin özel sektörün iradesine terkedilmesi, Özal için sorun değildir. 1980 sonrasında batan şirketleri yutarak büyüyen birkaç tekelin bununla yetinmeyerek kamu işletmelerine yönelmeleri böyle bir politikayı destekleyen temeli oluşturmuştur. Bu noktada yabancı tekellerin de arzusu, paylaşıma katılmak, ülkenin sanayileşme sürecini tersine çevirmektir.

Türkiye'nin emperyalizme bağımlı olarak gelişmiş kapitalist ülkelerin manavı, kasabı, haline getirme politikalarının gerçekleştirildiği bir aşamada, KİT'lerin yabancı tekellere satılmasının emekçi halka yönelik sonuçları oldukça büyüktür. Türkiye'nin emperyalizmle olan bağımlılığının kırılması ve demokrasi düşmanı güçlerin zayıflatılması için, dış ticaretin, bankaların, sigorta şirketlerinin, madenlerin, enerji tesislerinin ve büyük tekellerin kamulaştırılması gereği ortadayken, varolan kurumların tek tek elden çıkarılmasına karşı durulmalıdır.

KİT'LERİN KORUNMASININ GEREĞİ

Kar dürtüsünün ve rekabetin hakim olduğu bir ekonomik yapı yerine, halkın ve ulusun somut çıkarlarının gözetildiği, gelir dağılımının emekçilerden yana değiştirilmesinin hedef alındığı planlı bir kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi bakımından kamu işletmelerinin önemli bir fonksiyonu vardır. Ekonomik işletmelerin büyük bir kesiminin kamu mülkiyetinde olması, toplumsal fonların bilinçli kullanılmasıyla birlikte planlı sanayileşme çabalarının başarısını belirleyecektir. Kamu işletmelerinin ekonomi içindeki boyutu ve niteliği emperyalist sömürü ilişkilerinin kırılması yönünden de önem taşır. Özellikle bağımsız kalkınmanın bir gereği olan ağır sanayi yatırımlarının kurulabilmesinde kamu işletmelerinin rolü büyüktür.

Bunun dışında üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet ile üretimin toplumsallığı arasındaki çelişki'nin süreç içinde çözümüne ulaşması kaçınılmazdır. Bu çözümün sancısız bir biçimde gerçekleşmesi, kamu işletmelerinin ekonomi içindeki büyüklüğüyle de yakında ilgilidir.

Anılan süreçte, emekçi halk, toplumsal kurumları demokratikleştirdiği, ekonomik-sosyal ve politik alanda etkin bir toplumsal katılım sağladığı takdirde, ulusal ekonominin yönetim ve denetiminde önem taşıyan bir aracı kullanma olanağını bulacaktır. Bu olanak, ulusal ekonominin büyük bir kesiminin yönlendirilmesini ya da önemli ölçüde etkilemesini sağlayacaktır. Kamu ekonomik kuruluşlarının etkinliği, işbirlikçi tekelci burjuvazinin, ulusal pazarı denetimde tutan gücünü sınırlayacak, ulusal ekonomi içinde işbirlikçi sermayenin payının düşürülmesi, ülkenin demokratikleştirilmesini hızlandıracaktır. Aynı zamanda kamu ekonomik kuruluşları, tekelci eğilim ve oluşumların gelişmesini önlemede bir araç olarak da kullanılabilecektir.

Kamu işletmelerinin savunulması kapitalist üretim ilişkileri içinde kurulu bir ekonomik sistemle hızlı ve bağımsız kalkınmanın mümkün olacağı tezinin savunulması değildir. Kamu kaynaklarının kullanılmasında ve paylaşımında en uygun politikasının seçimi, devletin niteliği ile ilgilidir. Varolan ekonomik yapının hakim sınıf ilişkileri ve devletin hangi sınıfın denetiminde olduğu onun niteliğini belirlemektedir. Kapitalist toplumda devlet üzerinde etkin ve belirleyici olan egemen sömürücü sınıflar, devlete bağlı işletmelerin kendi çıkarları doğrultusunda bir işlev görmelerini amaçlarlar. Bu açıdan, kapitalist üretim ilişkilerinde devlet işletmeleri egemen sömürücü sınıflara daima kaynak olmuşlardır. Şimdiye kadar ülkemizde de kamu kuruluşları benzer görevle çalıştırılmışlardır.

KİT'leri ülkenin demokratikleştirilmesi, emperyalist sömürü ilişkilerinin kırılması ve üretim araçlarının toplumsallaştırılmasına giden süreçte değerlendirmek daha doğru olacaktır. Ekonomik işletmelerin tek tek kapitalistlere satılmasına, özellikle yabancı sermayeye devrine, hem ulusal çıkarların korunması hem de genel demokratikleşme için karşı konulmalıdır. Bu açıdan devlet mülkiyetinin genişletilmesi, özellikle işletmelerin yabancı sermayenin elinden alınarak ulusallaştırılması temel hedef olmalıdır.

Ancak, KİT'lerin sorunlarının çözümünü ise, bugünkü yapılarıyla değil, giderek genişleyen ulusallaştırma ve kamulaştırma süreci içinde aramak gerekir. Genel demokratikleşmeyle birlikte kamu işletmelerinin iç yapısında demokratikleşme sağlanmadan, çalışanları işletme yönetimine ve kararların oluşumuna katılımı gerçekleştirilmeden bu işletmelerden çok şey beklenmemelidir.

Bu nedenle diğer toplumsal kurumlardaki demokrasi mücadelesi gibi, KİT'lerin özel sektöre devrinin önlenmesi ve bu kurumlarda demokratikleşmenin sağlanması hedefi, işçi sınıfı ve emekçi halkın gündeminde kalmaya devam etmelidir. ●

Sendika seçme özgürlüğüne yeni bir darbe

GEÇTİĞİMİZ Haziran ayında Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası'nın bazı maddelerinde önemli değişiklikler yapıldı. Hükümetin yasalardaki sendikal hakları kısıtlayan hükümlerin yeniden düzenleneceğine ilişkin ILO'ya verdiği taahhütler gereğince yapıldığı öne sürülen değişikliklerde Türk-İş yönetiminin de onayı var. Ancak Türk-İş'in benimsediği yasa hükümlerinin sendikal hakları genişletmek yerine daha da sınırlaması konuyu oldukça ilginç kılıyor.

2822 sayılı yasada yapılan söz konusu değişikliklerin sendikal özgürlüklere aykırı olanlar, 3. ve 15. maddelerdeki düzenlemeler. Yasanın 3. maddesindeki değişiklik, işletme toplu iş sözleşmesi kavramıyla ilgili yeni tanımı içermekte 15. madde ise, yetki itirazında bulunabilmek için yüzde 10 barajını aşma koşulunu getirmektedir.

Bilindiği gibi, 12 Eylül 1980 sonrasında yürürlüğe konulan yeni yasalarla yeni bir sendikanın toplu iş sözleşmesi yapabilmesi, işkolunda çalışan işçilerin yüzde 10'unu bünyesinde barındırma koşuluna bağlanmıştır. Ayrıca bir sendikanın gelişmesinin en önemli faktörü olan üye aidatlarının işverence işçi ücretlerinden kesilip sendikaya yatırılması sistemi (Check-Off) yalnızca toplu iş sözleşmesinin tarafı sendika için öngörülmüştür. Bu durum yeni bir sendikanın ya da yüzde 10 barajını aşamamış küçük sendikanın mali güçlükleri giderebilmesini oldukça güçleştirmiştir. Öte yandan farklı sendikalara üye olma özgürlüğünü güvence altına almada önemli bir kurum olan dayanışma aidatının yasadaki düzenleniş biçimi ise, bu güvenceyi sağlayamamaktadır. Bu da toplu iş sözleşmesiyle getirilen haklardan yararlanabilmek için işçiyi sözleşmeye taraf sendikaya üye olmaya zorlamakta, böylece büyük sendikanın etkinliği korunmuş olmaktadır.

Aynı işkolunda birden fazla sendikanın faaliyette bulunmasını engelleyen hükümler yalnızca bunlar değil. Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasasının 3. maddesi de, yeni bir sendikanın kurulmasını ve toplu iş sözleşmesi yapacak konuma gelmesini engelleyecek ve Türk-İş'e bağlı üye sayısı yüksek sendikaların varolan konumlarını koruyacak içeriğe sahip.

2822 sayılı yasanın 3. maddesinde işyeri toplu iş sözleşmesine ek olarak ayrıca işletme toplu iş sözleşmesi öngörülmüştür. Eski düzenleniş biçimiyle işletme toplu iş sözleşmesi; bir tüzel kişiye ya da bir kamu kurum ve kuruluşuna ait aynı işkolunda birden çok işyerine sahip işletmede, işçilerin bir işyerinden diğerine naklinin işletmenin niteliği gereği olduğu durumlarda yapılabilecektir. Yasadaki bu tanım yeterince belirgin olmasa da, ifade edilen; ekonomik ve teknik anlamda birbirine bağlı ve işçinin naklinin iş düzeninin bir gereği olduğu çeşitli işyerleri için işletme toplu iş sözleşmesi yapılabilmesidir. Ancak uygulamada yargıtay, işletme kavramındaki bu bütünselliği dikkate almamış, aynı işverene ait, aynı işkolundaki birbirinden bağımsız işyerlerini işletme olarak kabul etmiştir. Yasanın 3. maddesinde yapılan bu değişiklik, bir anlamda varolan uygulamanın tescil edilmesi denilebilir. Böylece salt bir işverene ait olmak, birbirinden bağımsız işyerlerinde bir tek sendikanın örgütlü olmasına yolaçmaktadır ki, onlarca işletmenin mülkiyetinin bir tekele ait olduğu ekonomik düzende bu işyerlerinde yeni bir sendikanın örgütlenmesini oldukça zorlaştırmaktadır.

Aslında sendikal haklar bakımından ürkütücü olan 3. maddedeki değişikliğin son cümlesi...Buna göre, işletme sayılabilmek için aynı işverene ait olma koşulu kamu kurum ve kuruluşları için aranmayacak. Böylece kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerleri ayrı tüzel kişiliğe sahip olsalar bile bu işyerleri için bir işletme toplu iş sözleşmesi yapılabilecektir.

Özellikle kamu kuruluşlarına bağlı işyerlerinde yeni bir sendikanın toplu sözleşme yapacak konuma gelmesi, bu hükümle birlikte bir hayli zorlaşmaktadır. Büyüklükleri ve çalışan işçi sayısı zaten çok yüksek olan kamu işyerleri tek işletme sayıldığında, bu işletmede çoğunluğu sağlamak yeni bir sendika bakımından pek kolay olmayacaktır.

Her ne kadar, işyerinde, işkolunda, ülke ve dünya düzeyinde işçilerin sendikal birliğinin gerekliliği savunulsa da, bu birlik, yasaların zorlaması ile değil, işçilerin kendi iradeleri ile gerçekleşmelidir. Bu nedenle işletme toplu iş sözleşmesiyle ilgili düzenleme, aynı işkolunda birden fazla sendikanın faaliyetine izin vermediği için, sendika çokluğu ilkesine, sendika kurma, serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma özgürlüğüne aykırılık taşımaktadır. Bu hükmün değiştirilmesi sorumluluğuna Türk-İş yönetiminin de katılması, özgürlüklerin savunulmasında taraf olması gerekenlerin nerede olduğunu göstermesi bakımından ilginç bir örneği gözler önüne seriyor. ●



NAZIM ALPMAN

2822 sayılı yasada yapılan son değişiklikle "işletme" kavramının genişletilmesi pekçok sendikayı olumsuz yönde etkiledi. Aşağıda, yeni yasal düzenlemeden etkilenen bazı sendikaların konuya ilişkin görüşlerini sunuyoruz.

Otomobil-İş Genel Başkanı İlhan Dalkılıç

Türkiye'de sendikacılar ve işçiler 2821 ve 2822 sayılı yasalarla getirilen sınırlama ve yasakların kaldırılmasını isterlerken, son kanun ile varolan sendikal özgürlükleri de kısıtlayan değişiklikler Toplu Sözleşme Grev ve Lokavt Yasası ile gerçekleştirildi.

İşletme sözleşmesi kapsamını genişleten bu yasa değişikliği, binlerce işçiyi istemediği sendikalara üye olmak zorunda bırakacak.

Bir tüzel kişiliğe sahip kurum ve kuruluşlarda işçiler ayrı bir sendikaya üye de olsalar, tek bir sendika işyerlerinin tamamı için sözleşme yapabilecek. Örneğin Antalya'da kurulu Ferro Krom işyerinde çalışan işçiler Türk Metal Sendikası'ndan istifa ederek sendikamıza üye oldular. Bu işyerinin toplu iş sözleşmesi 31.12.1986 tarihinde sona erecek ve işyerinde toplu sözleşme bağıtlayabilmek için tüm Etibank işyerlerinde yüzde çoğunluğa sahip olma zorunluğu gerekecek.

Biz Etibank tesislerinde örgütlenmeye başladıktan sonra bu kanun çıktı. Bunun birçok sendikaya olduğu gibi, Otomobil-İş'e de yönelik maksatlı bir girişim olduğunu sanıyorum. Kısaca bu yasanın çıkartılmasını, hükümetin kendi isteklerini kolaylıkla kabul eden sendikaları koruması ve desteklemesi olarak değerlendiriyorum...

Laspetkim-İş Genel Başkanı Vahdettin Karabay

Yasa değişikliği bizi olumsuz yönde etkiledi. Bizim işkolumuzda üç büyük işletme var. Petkim, Tüpraş ve Petrol Ofisi işyerleri. Bu işyerlerinde toplu sözleşme yapabilmek için Türkiye çapında örgütlenmek ve yüzde 51'i aşmak zorundasınız. Örneğin yalnızca İzmit'deki rafineri kompleksinde örgütlenmeniz yetmiyor.

Yasa değişikliği bizim gibi örgütlenme çabası içinde olan diğer sendikaları da etkiliyor. Ancak hükümetin büyük sendikaları da etkileyecek ve işletme sayılan bu işyerlerinde onları yetkisiz bırakacak girişimleri de sözkonusu. Örneğin Petkim ve Tüpraş'ta sözleşmeli personel statüsü hızla geliştiriliyor. İlerde bu uygulama büyük sendikaları da etkileyecek. Bana kalırsa tüm sendikaların bu tür girişimlere karşı çıkmaları muhakkak gerekir.

Toleyis Genel Başkanı Mustafa Aras

Turizm Bankası Otel İşletmeciliğine (TURBAN) bağlı 26 işyerinin işletme sayılmasından ötürü, Bağımsız Tursan-İş sendikasının örgütlü bulunduğu Abant Oteli'nde artık sendikamız toplu sözleşme yapacak. İşkolumuzda işletme sayılan Emek İnşaat İşyerleri ile Kredi Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü işyerlerinde zaten biz sözleşme yapıyoruz.

Bu yasayla yeni bir sendikanın özellikle kamu işletmelerinde örgütlenebilmeleri oldukça zor.

Kristal-İş Genel Başkanı Hasan Basri Babalı

Bu konuda son yapılan değişikliği benimsemememize karşın işletme kavramının genişletilmesi sendikamıza bir işyerini kattı. Türkiye Şişe Cam Fabrikalarına bağlı İstanbul Porselen işyeri yeni dönemde Şişe Cam ile yaptığımız işletme sözleşmesine dahil edilecek. Bu işyeri için önceki sözleşme Çimse-İş tarafından yapılmıştı.

İşletme kavramının genişletilmesi özellikle yeni bir sendikanın örgütlenmesini güçleştirmektedir. Yeni bir sendika için toplu sözleşme yapacak düzeye gelmek, işletme sayılan bu işyerlerinde çoğunluğu örgütleyebilmeyi gerektirmektedir ki, bu da bir hayli zordur.

113 yıllık Baro tarihinde ilk grevi yaşadı



Geçtiğimiz Haziran ayında, Tez Koop-İş Sendikası'na bağlı İstanbul Barosu ve Yardımlaşma Sandığı'na bağlı işyerinde, ilginç bir grev, erteleme ve yine grev yaşandı.

İşveren temsilcileri, sendikanın yaptığı toplu sözleşme çağrısına uymayınca, sendikanın başvurusu ve Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün kararı sonucu, Baro yönetimi görüşme masasına oturmak zorunda kaldı.

Görüşmelerde Baro temsilcileri sendikanın isteklerine değil yanaşmak, hiçbirini kabul etmediler. Bunun üzerine, İstanbul Barosu ve Baro Yardımlaşma Sandığı işçileri, 8 Mayıs'da greve çıktılar. Asıl ilginç gelişmeler ise, bundan sonra görüldü.

Bir hak arama kurumu niteliği taşıyan Baro, yanında çalışan işçilerin haklarını vermemek için direndi ve bu konuda elinden gelen çabayı göstermekten kaçınmadı. Grevden iki gün önce mahkemeye başvurarak, Baro çalışanlarının 657 sayılı yasaya bağlı devlet memurları olduklarını, grevin yasal olmadığını öne sürerek, iki gün içinde alelacele "ihtiyati tedbir kararı" aldırdı ve grev durduruldu.

Ülkemizde mahkemelere çok iş düştüğü için duruşmaların uzun aralarla yapıldığı bilinir. Baro grevinde ise, nasıl olduğu anlaşılmadan, iki gün gibi çok kısa bir süre içinde karar verebildi. Bu "süper" bir uygulamadır.

Bu uygulamanın yanlışlığı ya da haksızlığı yirmi gün sonra yapılan mahkemede ortaya çıktı. Baro yönetimi sendika ile toplu sözleşme masasına oturmak zorunda kaldı, bazı hakların alınmasıyla görüşmeler sonuçlandırıldı.

Direniş nasıl olur?

Okumuş Holding'e bağlı Sefaköy'de kurulu Zetip A.Ş. işyerinde, Haziran ayının başlarında önemli olaylar yaşandı. İşyerinde çalışan 272 işçiden 73'ü, direniş yaptıkları gerekçesiyle 5 Haziran günü gözaltına alındılar. Bunlardan İlter Artıkaslan, Süheyla Düz ve Firdevs Ay tutuklandı ve 20 gün sonra serbest bırakıldılar. Direnişe katıldıkları ve işyerini işgal ettikleri gerekçesiyle de, 19 işçinin işlerine son verildi.

İş sözleşmeleri sona erdirilen işçiler, şimdi şikayet haklarını kullanarak, bu haksızlığın giderilmesi için girişimlerde bulunuyorlar. Söyledikleri şu: "Biz direniş yapmadık. Yalnızca 23.00-07.00 vardiyasında çalışan 73 işçi olarak bir yıldır ödenmeyen ikramiyelerimizi almak için fabrika bahçesinde bekledik."

DEMOKRASİ KAVRAMINA YENİ BOYUTLAR

1980 sonrasında, IMF patentli Özal ekonomisinin albenisine dayanamıyarak, birbiri ardısıra batan şirketlerin yanı sıra, Okumuş Holding, Sungurlar, Motopar gibi birçok şirket, yıllardır işçilerin ücret, sosyal haklar vb. alacaklarını ödemiyorlar. Nedenleri ise çok basit: Ekonomik ya da mali kriz.

İşverenler, nedenlerini birkaç sözle ifade ettikleri bu borçlarını yerine getirmezlerken-insani ve ahlaki yükümlülükleri bir yana, yasal yükümlülüklerini de dikkate almayarak, ülkemizdeki demokrasi kavramına yeni bir boyut katıyorlar. Buna karşılık, yasal haklarını alamayan işçilerin, çalışmamak, ücretlerini almak için fabrika kapısında beklemek gibi davranışları "vatana millete ihanet" ve en hafif deyimiyle direniş sayılıp, yapanlar gerekli şekilde cezalandırılıyorlar. Böylece, demokrasi kavramına işin bu yanıyla da yeni bir boyut ekleniyor.

1982 Anayasası'nın sınırlayıcı hükümlerine, iş yasalarındaki yeni düzenlemelere karşın, işverenlerin her "direniş var" feryadının arkasındaki nedenler incelendiğinde, işin aslının hiç de öyle olmadığı ortaya çıkıyor.

Yukarıda anlattığımız olayda da aynı şey oldu. İşyerinde yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmesinin 40. maddesinin (a) fıkrası gereğince, işçilere 1986 yılı için 15.3.1986 tarihi ile, şeker ve kurban bayramlarında ikramiye ödenmesi öngörülmüştü. Fakat işçiler, bırakın bunları, 1985 yılından 1,5 aylık ücretleri tutarındaki ikramiye alacaklarını bile alamadılar. Bu yüzden bayram arifesinde ikramiye alacaklarını almak için fabrika kapısında beklerken işverenin "direniş var, işyeri işgal edildi," ihbarlarıyla tutuklandılar ve işten atıldılar.

DİRENİŞ NEDİR, NE DEĞİLDİR?

İşçilerin bu alacaklarının toplu iş sözleşmesi hükmü olduğunu belirttik. İş sözleşmelerinin en önemli ve ayırıcı özelliğini, kabaca işçiyle işveren arasında varolan, işçiye işgörme, işverene ise ücret ödeme borçlarını yükleyen bir bağlantı olarak belirtebilir ve tanımlayabiliriz.

Burada, işçilerin ücret niteliğindeki alacakları peşin ödenmeyi zorunlu kılacak duruma (muaccel) gelmişken, ödenmeyerek, ücret ödeme borcu yerine getirilmemiştir. Üstelik bu konuda herhangi bir taahhütte de bulunulmamıştır. O halde, işverenin yasanın belirleyici tavrına rağmen işçilerden işgörme edimini yerine getirmesini istemesi, hangi kapsamda ele alınmalıdır?

Borçlar Yasasının 81. maddesi, "İşverenin tek yanlı olarak borcunu yerine getirmemesi durumlarında, işçilerin işgörmekten kaçınabileceği"ni genel bir kural olarak getirmektedir. Aslında olayımızdaki işçiler, işgörme edimini yerine getirmeme gibi bir davranışa da girmemiş, yalnızca bahçede beklemeyi yeğlemişlerdir. Ama bu hareket, işverenlikçe direniş ve işgal sayılarak (İşverende demek ki böyle bir kanı oluşmuş) hemen ihbar edilmişlerdir.

Ceza Yasasının da yasakladığı eylemlerden olan direniş ve işgalin, suç sayılabilmesinin temel unsuru kasıttır. Yasanın 201. maddesine göre, bir hareketin işgal sayılabilmesi için, şiddet ve tehditle, zora başvurularak işyerinin bir kısmına ya da tamamına elkonulması, işyerinin de bu eylemden zarar görmesi gerekir. Oysa, Zetip A.Ş.'de çalışan işçiler, ne şiddet ve tehditle zora başvurmuşlar ne de idareye kısmen ya da tamamen el koyarak işyerinin çalışma düzenini bozmuşlardır. Yalnızca bahçede ve işyerinin dışında o da bir vardiyanın işçileri olarak beklemişlerdir. Bu beklemedeki kasıt ise, iki yıldır ödenmeyen ücret niteliğindeki ikramiyelerini almakta.

Bu durumda, "İşyeri işgal edildi, direniş var!" diyerek, işçileri ihbar edip tutuklattıran, aynı iddiayla 19 işçinin iş sözleşmesini fesheden işveren ne tür bir kasıt içindedir, hangi amaca hizmet etmektedir? Sanırız, ülkemizde yaşanan ve belki daha uzun süre yaşanacak olan bu olayları, yine demokrasi kavramının boyutları içinde değerlendirmek gerekecektir.



KİTAP KIRTASİYE

-Kitap-Kırtasiye
-Büro Malzemeleri
-Kaset
-Poster
-Kart
-Hediyelik Eşya
-İlk, Orta, Lise Kitapları ve Yardımcıları
-Fotokopi

Kitaplar % 10 ve % 20 indirimlidir.

Taksitle Kitap Satışı Yapılmaktadır.

Adres : 859 Sok. No: 4/D Sümerbank Köprüsü Sokağı Konak-İZMİR / Tel: 25 69 35

YASAVUL
MUSTAFA ÖZTURANLI
Şiirler
(SANAAT-KOOP YAYINLARI)
Ederi: 550 TL.
Toplu ve Ödemeli İstekler İçin:
Doğuş Kitap Evi
859 Sokak (Sümerbank Köprü Sokağı) 4/C



Öz İplik-İş Sendikası İstanbul Şube Kongresi:

"Bizler, sendikal demokrasiden yanayız..."



ÖZ İPLİK-İŞ Sendikası İstanbul şubesinin olağanüstü kongresi, delegelerin çoğunluğunun istemi üzerine, 12 Temmuz'da gerçekleştirildi. Sendikanın çalışmasına ve işlevine ilişkin yoğun tartışmaların yapıldığı kongre sonucunda iki ayrı liste seçimlere katıldı. Sekiz ay içinde ikinci kez tekrarlanan olağanüstü kongrede; "Daha Etkin Bir Sendika, Daha Çalışkan Bir Sendikacılık" sloganı ile seçimlere katılan Osman Bıçak liderliğindeki muhalefet listesi seçimleri kazandı. Yeni Yönetim Kurulu, Osman Bıçak'ın Şube Başkanlığında, Hasan Akpınar (Şube Sekreteri), Abdi Duysak, Necip Kütükçü, Selahattin Çebi, Sezgin Koç, Muhlis Bulut, Rafet Torun ve Yusuf Varol'dan oluşuyor.

Şube Başkanı Osman Bıçak'la kongreden sonra yaptığımız söyleşide Öz İplik-İş ve sendikal mücadele konusundaki görüşlerini aldık.

Hak - İş Konfederasyonu'na bağlı Öz İplik - İş 1978 yılında kuruldu. Başta İstanbul, Bursa G.Antep, Adana olmak üzere, sekiz bölgede örgütlü durumda. 40.000'e ulaşan üye sayısı ile, işkolunda Teksif'den sonra en yığınsal örgüt. Sendikanın genel başkanlığını Mehmet Er yapıyor.

"Bilindiği gibi Öz İplik-İş, yeni bir sendika. Asıl örgütlenmesini de son iki yıl içinde gerçekleştirdi. Ancak süre kısa olmasına karşın, azımsanmayacak da bir mesafe aldı. Bunda, Teksif sendikasının sarı, uzlaşmacı yanının rolü olduğu gibi, geçmişte üyesi olduğumuz ilerici sendikal ilkelere sahip çıkmamız da büyük etken olmuştur.

Örgütlenmenin başlangıcında Teksif içinde mücadele yapılamayacağını, demokratik bir yarışmanın sözkonusu olmadığını söylediğimizde, başta geçmişte birlikte çalıştığımız arkadaşlarımızdan olmak üzere, yoğun eleştirilere uğradık. Ancak geçen zaman ve yaşanılan olaylar, haklı olduğumuzu ortaya çıkardı. Her şeye karşın işçi sınıfının davası için mücadele eden herkese sempati ile bakıyor, dayanışma içinde olduğumuzu söylüyoruz. Bizim için asıl olan ekonomik mücadelenin işçilerden yana kazanımlar getirmesidir. Şube kongresinde göreve talip olurken, aynı anlayışla hareket ettik. Amacımız, şimdiye kadar yeterince çalışamayan ve sorumluluklarını yerine getiremeyen bir şube yönetimi yerine, üye kitlesi ile sıkı bağlar kurabilen ve bu anlamda güçlenen bir yapıya ulaşmaktır.

Yığınla geri yasaya ve sendikal çalışmayı sınırlandıran yasaklara karşın şube düzeyinde bile olsa etkin sendikacılık yapılabileceğine inanıyoruz. Bizler, sendikal demokrasiden yanayız. Birliğimizi sağlayacak ve bizi güçlendirecek olan da budur. Sorunlarımızı üyelerimizin etkin katılımıyla aşacağız."

Plastikap'ta grevli sözleşme

Petrol-İş'e bağlı Sefaköy'de kurulu Plastikap işyerinde, 7 Temmuz günü coşkulu bir şekilde başlatılan grev, 9 gün sonra tarafların anlaşması ile sona erdi.

72 sendika üyesinden 67'sinin greve katıldığı Plastikap işyeri baştemsilcisi, grev öncesi şunları söylüyordu: "Biz son olarak ücret konusunda seyyanen 30 bin lira istedik, oysa işveren bizi hem gruplara ayırarak, hem de 13.500-16.500 liralık komik bir rakam teklif etti. Sosyal yardımlarda ise, hiçbir artış kabul etmiyordu. Bu durumda grev bizim için kaçınılmaz oldu. Bu arada da işveren üretimini işyerimizden az ilerde yeni açtığı Sefa Plast ünvanlı işyerinde sürdürmek niyetinde. Ancak, tüm olumsuzluklara karşın grevi sürdürmeye kararlıyız."

Ücret ortalamasının 66 bin brüt, kıdem ortalamasının ise 7-8 yıl olduğu işyerinde, greve çıkıldıktan 9 gün sonra işveren görüşme teklifinde bulundu. Sonuçta işçi ücretlerine 1. yıl 27 bin, 2. yıl 27 bin lira seyyanen zam yapıldı ve sosyal yardımların her birinde yüzde ellilik artış sağlandı.

Sosyal Sigortalılar İçin

YAŞLILIK, MALULLÜK, ÖLÜM AYLIĞI KILAVUZU

Ayhan Başaran

Örneklerle ve son Yargıtay kararıyla

1.250.-TL, 10'dan çok siparişlerde % 20 indirim.
(Tek siparişlerde posta pulu gönderilmelidir.)

İsteme Adresi : Mülkiyeliler Birliği Genel Merkezi, Konur Sokak, No. 1, Kızılay-Ankara.

Dok Gemi-İş'de demokrasiyi yerleştirme mücadelesi sürüyor

DENİZ araçları yapım ve onarım işlerinin yürütüldüğü tersanelerde örgütlü tek sendika olan Türk-İş'e bağlı Dok Gemi-İş sendikası işçileri İstinye Şubesi'nde sendikal demokrasiyi sağlama mücadelesi veriyor.

Tersane işçileri, sendika yönetiminin usulsüz, hileli ve oldu-bittiye getirmeye çalıştığı seçimlerin demokratik bir biçimde yapılması için olağanüstü çaba içindeler. Sendika başkanı Nazım Tur ise kendilerine muhalefet edenlerin, birlikte ve kararlı bir biçimde davranması üzerine yönetimden düşmemek için her türlü yolu deniyor.

İstinye şubesi delege seçimlerinin iki gün süren oy sayımı sırasında sandık çevresinden ayrılmadan nöbet bekleyen işçiler, "Dok Gemi-İş sendikasında demokrasi isteyenler mi, yoksa tahakkümcü anlayış mı egemen olacak? Onu birlikte göreceğiz," dediler. Sayım sırasında görüştüğümüz işçiler, tersanelerde huzursuzluğun Nazım Tur'un yönetime gelmesiyle başladığını kendi politik düşüncesinden olmayanlara yaşam hakkı tanımadığı için işçilerin birbirine düşman hale geldiğini söylediler. İşçiler, "İşyerlerinde öyle bir huzursuzluk yaratıldı ki Nazım Tur'u destekleyen işçilerle değiştirilmesini isteyenler birlikte işe çıkamaz oldu, tersanede çalışma diye birşey kalmadı, " biçiminde konuştular.

Günlük gazetelerde sıkça yeral - dığı gibi, Dok Gemi-İş Sendikası seçimleri bir hayli tartışmalı geçiyor. İzmir şubesi delege seçimleri aday listelerinin ilan edilmemesi ve açık sayım yapılmayıp sandıkların İstanbul'a kaçırılması üzerine İlçe seçim kurulu tarafından iptal edildi. Sendikadaki bu gelişmeler nedeniyle İzmir Şube yönetimi, Nazım Tur'un yeni usulsüzlükler peşinde, kendi adamlarını yönetime getirmek için hileli yolları denemeyi sürdürdüğünü basın toplantısıyla açıkladı. Genel Merkez yönetimi İzmir Şubesi üye sayısının 500'ü aşmasını sağlamak üzere İzmit'teki Marmara Tersanesini 30 kilometre uzaklıktaki Pendik Tersanesi'nden ayırarak 500 kilometre uzaklıktaki İzmir Şubesine bağlamıştı. Bu değiştirme işleminin delege seçiminin 19 gün öncesine raslatılması, işçiler arasında bir hayli tepki doğurdu. Seçimlerin iptalinin sağlanmasına karşın, bu usulsüzlükler nedeniyle işçiler genel merkez yönetimini savcılığa verdiler.

Aynı oyunları İstinye Şubesinin delege seçimleri sırasında gerçekleştireceğini düşünen Nazım Tur, bu şubeye bağlı Hami Kaynak ve Meltem tersanelerinde delege seçimlerinin yapılacağını işçilere duyurmadığı gibi, delege adaylığı için başvuranları da aday olarak kaydetmedi. Tüzüğe göre her işyerinde ayrı ayrı seçim yapılması gerekirken tüm işyerlerinde ortak delege listesine göre oy kullandırıldı.

Ancak esas sorunlar oy sayımı sırasında çıktı. İstinye tersanesindeki sayım sırasında, genel merkez yönetimi sayım kurulunda kendi belirlediği kişilerin yeralmasını sağlarken, işçilerin tepkisi üzerine demokrasi isteyen gruptan 3 işçiyi bu kurula almak zorunda kaldı. Ancak iki gün süren sayım ve döküm sırasında komisyonda bulunan 13 kişiye karşın 3 işçinin denetimi yeterli olmadı. Oy dökümünde işaretleme gerçek adaylara yapılmadı ve oy pusulaları değiştirildi. Sayım sırasında görevli üç işçinin seçim komisyonu başkanına ve görevli emniyet görevlilerine yaptıkları itirazlar ise kabul edilmedi.

Seçimlerin iptali için İlçe Seçim Kuruluna başvuruldu. Ancak daha önce Sarıyer İlçe Seçim Kurulunun kararlarını beğenmeyen Genel Merkez yönetimi itiraz merciini değiştirebilmek için sendikayı genel merkeze taşıdı. Oylamaya katılan 764 işçiden 376'sı, "biz muhalefetin listesine oy verdik" biçiminde dilekçe imzaladılar.

DÜZELTME

Dergimizin geçen ayki sayısında yayımlanan, "İşçi sınıfı Kemal Türkler'i unutmayacak!" adlı yazıda, Türkler'in ölüm günü bir dizgi yanlışı sonucu 1 Temmuz olarak çıkmıştır. Doğrusu 22 Temmuz olacaktır. Düzeltir, özür dileriz.

BRUNO APITZ

KURTLAR ARASINDA ÇIPLAK

Buchenwald Toplama Kampının Romanı

Çeviren:

Alaattin BİLGİ

İsteme Adresi: BAŞAK YAYINLAR

FEVZİ ÇAKMAK SOK. 36/13

Tel: 29 99 11 Demirtepe-ANK.

Altınyıldız'da işçi çıkarmaları

Geçtiğimiz ay içinde yapılan Teksif Eyüp Şube Kongresi'nde muhalefetin başını çeken Fettah Dönmez seçimden birkaç gün sonra işten atıldı. Dönmez, kendisiyle yaptığımız söyleşide, bu atılmalara önümüzdeki aylarda devam edileceğini söylemişti. Temmuz ayı içinde Altınyıldız işvereni Resul Kaytaz, Osman Alkan ve Ferki Cansever'i fabrikada "tasarruf" a gideceği gerekçesi ile işten çıkardı. Bundan altı gün sonra da Zeki Serhateri, Mustafa Barış'ı da aynı gerekçe ile işten çıkardı. İşverenin bu gerekçesi araştırıldığında olayın başka boyutları da ortaya serildi: Tüm bu isimler şube kongresinde muhalefetin listesinde etkin görev alan kişilerdi. Fabrika işçileri de işverenin gerçekten bazı tasarruflara gideceğini bildiklerini ancak neden kendilerinin bu "Tasarruf" listesinin başında yer aldıklarını anlayamadıklarını bildirdiler. Fabrikadaki muhalefete oy veren büyük çoğunluk son gelişmeler karşısında iyice tedirgin olmuşa benziyor. Görünen o ki, sendika-işveren işbirliği ile muhalefet temizlik ve gözdağı ile susturulmak isteniyor. Ancak işçiler, bu temizlik ve gözdağı ile yılmayacaklarını, haklarını sonuna kadar arayacaklarını ve şubenin işçi düşmanı yüzünü tüm işçilere göstermek için çalışacaklarını belirtiyorlar.

Gerekirse, greve çıkmaya hazırız!

Otomobil-İş Sendikası Ümraniye Şubesi, üyelerin toplu sözleşme görüşmeleri konusunda geniş olarak bilgilendirilmesi amacıyla, 12 Temmuz günü, şubeye bağlı işyerlerinde çalışan tüm işçilere açık bir toplantı düzenlendi. Üsküdar Erenler Düğün Salonunda yapılan toplantıya 1000'i aşkın işçi katıldı.

Ümraniye Şube Başkanı Şahin Önayak ve iki baştemsilcinin, toplu sözleşmeler hakkında işçileri bilgilendirmeye yönelik konuşmalarından sonra NETAŞ işçileri de görüşlerini açıkladılar. Toplu sözleşmelerin yürütülmesi konusunda şubeye ve sendikaya güvenlerini belirten işçiler, özetle, görüşmelerin sonuna kadar götürülmesini, yasal prosedürün tümüyle uygulanmasını isteyerek, işverenlerin haklarını vermemesi durumunda greve çıkmaya hazır olduklarını belirttiler.





İş kazası geçiren işçi disiplin kuruluna verildi

·Kavel Kablo ve Elektrik Malzemeleri A.Ş. işyerinde çalışan Nuri Başhekim adlı işçi, 08.00-16.00 vardiyasında çalıştığı sırada geçirdiği iş kazasından sonra, işverenlikçe disiplin kuruluna sevkedildi.

Kazadan sonra işverenden iş kazası raporu tutulmasını isteyen işçiye işverenin yanıtı, "kazanın işyerinde olmadığı gerekçesiyle işçinin disiplin kuruluna sevki" şeklinde oldu.

Netaş İşçileri iş Güvencesi kurulları istiyor

Toplam 3000 işçinin çalıştığı NETAŞ (Northern Elektrik Telekomünikasyon A.Ş.) işvereni ile Otomobil-İş Sendikası arasındaki toplu iş sözleşmesi görüşmeleri 23 Haziran'da başladı. Şimdiye kadar üç toplantı yapan sendika ve işveren yetkilileri henüz uzlaşma sağlayamadılar.

Sendikanın Ümraniye Şubesi yetkililerinden aldığımız bilgiye göre işçi tarafının sunduğu toplu sözleşme taslağında işyerinde iş güvencesi kurulu oluşturulması isteniyor. Tasarıya göre, iş güvencesi kurulu eşit sayıda işçi ve işveren temsilcisinden oluşacak ve her türlü işten çıkış, bu kurulun onayından geçecek. Bunun yanısıra toplu sözleşme taslağında çalışma saatlerinin 42,5 saate indirilmesi de öngörülüyor.

En düşük ücret ticaret, inşaat ve hizmet sektöründe ödeniyor

Ücret dağılımında yıllara göre en düşük ücretin sırasıyla ticaret, inşaat ve hizmet sektöründe çalışanlara ödendiği belirtildi.

Petrol-İş Sendikası'nın yaptırdığı ve Petrol-İş/85 adlı kitapta toplanan araştırmalardan edinilen bilgiye göre, SSK verileri baz alındığında, kamu kesiminde çalışanların, özel kesimde çalışanlara oranla daha fazla ücret aldıkları ortaya çıkıyor.

Aynı araştırmada yeralan sayısal veriler, son 23 yıl içinde gerçek işçi ücretlerinin yüzde 30.5 oranında azaldığını, ortalama ücret düşüş seyrine asgari ücretin de uyduğunu gösteriyor. Raporda, ortalama ücret ile birlikte asgari ücretin bile böylesine düşüş göstermesi, toplumca yoksullaşmanın bir belirtisi olarak nitelendiriliyor.

Teksif İzmir Şube Kongresi yapıldı:

"İnsanca yaşamak için mücadeleye devam edeceğiz.."

TEKSİF İzmir Şubesi'nin 6 Temmuz'da yapılan 10. kongresi; Hüseyin Kaya başkanlığındaki eski yönetim kuruluna karşı tepkilerin, hoşnutsuzlukların yoğunlaştığının ve artık tabanın sorunlarına ilgisiz kalmadığını görüldüğü bir toplantı oldu.

Sümerbank işçilerinin öncülüğünü yaptıkları muhalefet, tabanın söz ve karar sahibi olmasını engelleyen baskı, tehdit ve engellerin ortadan kaldırılması, ekonomik ve sosyal hakların günün koşullarına uygun duruma getirilmesi için işçiden yana, aktif, mücadaleci bir yönetimin iş başına gelmesinin zorunlu olduğunu vurguladı.

Gerçekten muhalefetin ısrarla vurguladığı anti-demokratik baskı ve uygulamalar, kongre bitimine kadar çeşitli biçimlerde yaşandı. İzmir Kongresinin önemini bilen Türk-İş ve Teksif yöneticileri delege seçimlerinden başlayarak, baskı tehdit yollarıyla olduğu gibi ekonomik ve kariyer vaadleriyle delegeler üzerinde yoğun bir etkileme kampanyasına giriştiler. Muhalefetin giderek büyüyen gücünü farkeden Kaya ve diğer yöneticiler hemen kollarını sıvayarak yıllardır unuttukları sendikacılıklarını anımsadılar.

Öte yandan işveren tarafından da Kaya yönetimine gereken destek kongre sabahı Pamuk Mensucatta toplanan delegelerin açıkça tehdit edilmeleriyle görüldü. İşveren temsilcisi açıkça şöyle diyordu: "Eğer muhalefet kazanırsa, tüm delegeler kendilerini kapıda bulacaklar." Sümerbank'ta alttan alta yapılan tehditler özel sektöre bağlı işyerlerinde böyle açıktan yapılıyordu.

Tabanından ve demokratik ilkelerden ürken her sendikada yaşanan yöntemleri kullanarak seçimi kazanan Kaya ekibi hakkında, kongre sonrası konuştuğumuz işçiler, kongreyi kaybettiklerini ancak tabanın gördüğü olaylara büyük tepki gösterdiğini, daha büyük bir istekle muhalefetin etrafında bütünleştiğini belirttiler. Mücadelenin uzun soluklu olduğunu vurgulayarak ; "Tabandan korkmayan, tabandan gücünü alan, dürüst, ayak oyunlarına başvurmayanlar, er veya geç kazanacaklardır. Biz sendikal demokrasinin eksiksiz uygulanmasını savunuyoruz. Tabanın söz ve karar sahibi olması için çalışıyoruz. Demokratik ilkelere sahip çıktığımız içindir ki, anti-demokratik yollarla işbaşına gelen yönetimlerin ömürlerinin uzun olmayacağına inanıyoruz. Teksif içinde gelişen bu mücadele güçlenerek sürecektir," dediler.

Sümerbank'ta, Pamuk Mensucatta, İzmir Yün'de, Basma'da, Ödemiş, Tire, Bayındır ve Torbalı'daki Teksif'e bağlı işyerlerinde işçiler üzerindeki baskılara, yıldırma girişimlerine dikkat çeken Teksif'li işçiler önümüzdeki dönem için şunları söylüyorlar: "İnsanca yaşamak için, haklarımızı alıncaya kadar, mücadele edeceğiz. Bu konuda Teksif'e bağlı tüm işyerlerinde işçilerle diğer sendika ve demokratik kuruluşları dayanışmaya çağırıyoruz."

Deri-İş'in İstanbul şube kongreleri yapıldı

Deri-İş Kazlıçeşme Şubesi'nin kongresi 13 Temmuz'da Özge Düğün salonunda yapıldı. Seçimler sonunda şube başkanlığına yeniden Hüseyin Atış seçildi. Yönetim kurulu üyeliklerine de; Ali Gündoğdu (Şube sekreteri), Hıdır Kırkoç, İsmet Akbaş, Veli Bilgin, Musa Selvi, Rıza Ceylan, Kenan Mendekli ve Allahverdi Güner seçildiler.

Beykoz Şube seçimleri bir hafta erteleme ile 20 Temmuz'da yapılabildi. Muhalefet listesinin kazandığı seçimlerde başkanlığa Mustafa Sucuoğlu seçilirken, yönetim kurulu üyeliklerine de Nevzat Yazgan (şube sekreteri), Mehmet Güney, Ahmet Yıldız, Zafer Yıldırım, İsmet Aktürk, Celal Çamurcu, Numan Yılmaz ve Şükrü Özübek seçildiler.

Aynı gün Beyoğlu Şube'nin de kongresi yapıldı. Seçimler sonucunde Erdal Demirkan başkan seçilirken, yönetim kurulu üyeliklerine de Mehmet Kılıçarslan (Şube sekreteri), Muammer Özcan, Mehmet Karaca, Ahmet Altınışık, Ömer Özhan, Köksal Kapoğlu, Hüseyin Gökçe ve Selahattin Çelebi seçildiler. Kongrede Mehmet Vural'ın listesi olarak adlandırılan "muhalefet listesi" fazla oy almadı. Bunda , başkan adayı olarak gösterilen Şerafettin Çetinel'in, 1980 öncesinde Alboy işyerinde MİSK'e bağlı Türk Deri-Sen'in baştemsilcisi olarak görev yapmasının önemli bir payı olduğu belirtildi.

GÜN

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

Sahibi: Sami Alptekin • Yazı İşleri Müdürü: İdris Lütfü Melek • İşletme Müdürü: Mustafa Karakuş • Sendika ve İşçi Sorunları Danışmanı : Özcan Kesgeç • Yönetim Yeri: 856. Sokak, Nurhan 3/502 A, Konak-İzmir • İstanbul Bürosu: Taner Renda-Fuat Uğur, Asmalıçeşme Sokak, Nazif İşhanı, 14/2 Binbirdirek, İstanbul • Ankara Bürosu : Cemil Turan, Menekşe Sokak 27/5 Kızılay, Ankara • Kıbrıs Temsilciliği: Zeki Erkut • Abone koşulları: Yurtiçi/Yıllık 1500 lira-Yurtdışı/Yıllık 20 DM-Yurtdışı tek sayı 2 DM • Dizgi, film, montaj: Özün Yayıncılık-Baskı Numune Basımevi, İstanbul •

Hiroşima'dan Yıldız Savaşları'na

ROMESH CHANDRA
DÜNYA BARIŞ KONSEYİ BAŞKANI

6 Ağustos 1945 Amerika Birleşik Devletleri, ilk atom bambasını patlattı: Hiroşima yerle bir oldu. Ortalık cehenneme döndü. Cinayet...katliam... soykırım.

Dünya, bugün nükleersilah çağınınyıldönümünü yaşıyor.

Kırk yıl ve giderek daha gelişkin nükleer bombalar. Atomdan hidrojen bombasına, kıtalararası balistik mermilerden orta menzilli füzelere, nükleer silah üslerine, denizaltılara ve savaş gemilerine kadar uzanan gelişkin silahlar...Gökyüzü, nükleer bombalar taşıyan, "alarm halindeki" savaş uçaklarıyle dolu.

Bugün ise, gündemde Reagan'ın Yıldız Savaşları girişimi var.

1945'li yıllardan günümüze, Hiroşima'dan Yıldız Savaşlarına gelindi.

"Hiroşimalar Olmasın!" demek yeterli değil. Çünkü insanlık tek bir kentin barbarca yıkılmasıyla değil, tüm gezegenimizin yerle bir edilmesi tehlikesiyle karşı karşıya. Bugün, kullanıma hazır olarak depolanan nükleer silahlar, Hiroşima'ya atılan atom bombasından milyon kere daha öldürücüdür.

Emekli ABD'li generaller Gene LaRocque ve Eugene Carroll yönetimindeki Washington Savunma Enformasyon Merkezi'nin girişimiyle, 6 Ağustos 1985'e kadar bütün nükleer denemelere son verilmesi şeklinde geniş bir kampanya başlatıldı. Dünya Barış Konseyi ve başka ülkelerden 150 kadar kuruluş, bu kampanyayı destekledi. Milyonlarca insan da bu kampanyaya aktif destekleriyle katıldılar..

ABD hükümeti, Başkan Reagan'a emekli generaller tarafından gönderilen mektuptaki önerileri dikkate almayı reddetti. Sovyetler Birliği ise, bu barış girişimini olumlu karşılayıp destekledi. Sovyet Lideri Mihail Gorbaçov, bu amirallere yazdığı mektupta, "Sizin önerdiğiniz gibi, nükleer denemelere getirilecek bir moratoryum ve nükleer silah denemelerine konulacak kapsamlı bir yasaklama üzerine görüşmelerin yakın gelecekte devam etmesi, silahlanma yarışını sınırlamaya kuşkusuz katkıda bulunacaktır," diyordu.

Gerçek şudur ki, bu kırk yıl boyunca, Sovyetler Birliği silahlanma yarışına son vermek için tekrar tekrar girişimlerde bulunmuş ve bu konuda savaş karşıtı hareketlerin başlattığı bütün olumlu girişimleri desteklemiştir. Sovyetler Birliği, nükleer silahların dondurulması taleplerini, nükleer silahlara sahip güçlerin nükleer savaşı ilk başlatan taraf olmama şeklindeki deklerasyonları, denemelerin durdurulmasını, her türlü nükleer silahın yasaklanmasını, askeri bütçelerin kısılmasını, başlıca barış sorunlarında görüşmeler yapılması ve anlaşmalara varılmasını kuvvetle desteklemiştir.

Öte yandan ABD yönetimi, özellikle de Reagan döneminde, barış hareketlerinin önerilerini reddetmiş, Sovyet önerilerini ciddi biçimde dikkate almaya yanaşmamıştır.

Sonuç, silahlanma yarışının hızla tırmanması olmuştur. Bugün de, özellikle Pentagon'un uzayın silahlandırılması planlarından ötürü, en dehşetli noktasına ulaşmıştır.

Barış ve savaş karşıtı hareketler, nükleer silahlara karşı ve nükleer savaşın önlenmesi uğruna giderek daha çok sayıda insanı seferber ediyorlar. Bugün, 1950'de Dünya Barış Konseyi birinci Stockholm Çağrısı'nı destekleyen 500 milyon imzayı ve 1975'teki İkinci Stockholm Çağrısı'nın toplandığı 700 milyon katılımı anımsıyoruz.

Bugün de "Yıldızlar Savaşı Çağrısı'na Hayır" adıyla çeşitli uluslararası ve ulusal kuruluşlarca başlatılan kampanyalar var.

Nükleer savaş önlenebilir. Dünya, yokolmak istemiyor. ABD'nin Hiroşima'yı bombalamasının 40. yıldönümünde, insanlar barış, yeryüzündeki bütün nükleer silahların yasaklanması ve uzayın silahlandırılmasının önlenmesi için çabalarını iki katına çıkartıp birleştirmeye adaydırlar.

Halklar, hep birlikte savaş tehlikelerine ya da ölüm silahları üretmekten süper karlar edinenlere barışı dayatma gücüne sahiptir.

Halklar bu gücü kullanmaya niyetlidir!

